

Ratitovška obzorja

Časopis za občino Železniki | Oktober 2018 | Letnik 17 | Številka 41

Sanirali bodo plaz na cesti proti Podlonku

Sanacija plazu na cesti nad Športnim parkom Dašnica se bo začela v kratkem. Državna revizijska komisija zavrnila pritožbo v postopku izbire izvajalca sanacije plazu v Dražgošah.

ANA ŠUBIC, FOTO: ANDREJ TARFILA

Občina Železniki je že izbrala izvajalca za sanacijo zemeljskega plazu na cesti proti Podlonku na lokaciji nad Športnim parkom Dašnica. "Sanacijo bo izvajalo podjetje Eurograd. Pogodbo z njim bomo podpisali v kratkem, naprej pa mora občina podpisati pogodbo z ministrstvom za okolje in prostor, ki bo zagotovilo del sredstev. Za investicijo, ki je z davkom vredna 216 tisoč evrov, bodo prispevali okoli 170 tisoč evrov. Država plača vrednost gradbenih del, občina pa mora pokriti stroške projekta in nadzora ter davek," je razložil občinski referent za komunalo Darko Gortnar. V sklopu sanacije bodo zgradili podporni zid pod poškodovano cesto, ki jo bodo obnovili, meteorne pa vode speljali v potok Dašnica. Dela naj bi bila končana letos, enako velja tudi za 144 tisoč evrov vredno sanacijo plazu na lokaciji Pavlinove ride na lokalni cesti Podlonk–Prtoč, ki jo izvajalec podjetje Rafael že izvaja.

Plaz nad Športnim parkom Dašnica je močno poškodoval cesto proti Podlonku.

Župan Anton Luznar pa je povedal, da je državna revizijska komisija zavrnila pritožbo podjetja Rafael v postopku izbire izvajalca sanacije plazu v Dražgošah:

"Sledil bo sestanek na ministrstvu za okolje in prostor, kjer se bomo dogovorili o nadaljnjih korakih za sanacijo plazu v Dražgošah."

Ureditev Poslovne cone Alples je največja letošnja investicija v Železnikih. / Foto: Andrej Tarfila

Poslovna cona na novo urejena

ANA ŠUBIC

Z ureditvijo uvoza v Poslovno cono Alples se končuje skoraj pol milijona evrov vredna investicija v omenjeno cono. "Dela so v ključni fazi. Izvajalec mora poskrbeti še za razsvetljavo, varnostne ograje in prometno signalizacijo," je povedal občinski svetovalec za investicije Peter Košir. Obsežno investicijo je podjetje Lavaco začelo izvajati že spomladi z obnovo vodovodnega omrežja na več odsekih v skupni dolžini petsto metrov, nato pa se je posvetil preureditvi slabo preglednega križišča na uvozu v cono, kjer so obnovili tudi komunalno infrastrukturo. Občina je za ureditev cone pridobila tudi nepovratna sredstva na razpisu gospodarskega ministrstva, ki bo 477 tisoč evrov vredno investicijo sofinanciralo s 368 tisoč evri.

KOLOFON: RATITOVŠKA OBZORJA (ISSN C505-8066) – Ustanovitelj in izdajatelj: Občina Železniki, Češnjica 48, 4228 Železniki, pravice izdajatelja opravlja: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj (info@g-glas.si, 04/201 42 00). Odgovorna urednica: Ana Šubic (ana.subic@g-glas.si, 031/693 763); Svet glasila: Ana Šubic, Matej Šubic, Nataša Habjan, Valerija Štibelj, Irena Potočnik. Oglasno trženje: Marjan Potočnik (marjan.potocnik@g-glas.si, 051/697 730). Ratitovška obzorja izhajajo šest- do osemkrat letno, praviloma drugi petek v mesecu, v nakladi 2170 izvodov, brezplačno jih prejema vsa gospodinjstva v občini Železniki. Tisk: Nonparel, d. o. o., Kidričeva cesta 7, 4220 Škofja Loka, distribucija: Pošta Slovenije, d. o. o., Slomškov trg 10, 2500 Maribor. Ratitovška obzorja so vpisana v Razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo pod zaporedno številko 1708. Nenaročenih prispevkov ne honoriramo, pisma bralcev so omejena na 2000 znakov s presledki. Na naslovnici: Občinska gasilska vaja / Foto: Primož Pičulin

Naslednja redna številka bo predvidoma izšla 14. decembra. Prispevke zanjo lahko pošljete do 2. decembra na naslov: ana.subic@g-glas.si ali valerija.stibelj@obcina.zelezniki.si. Pred tem bomo pripravili še posebno volilno številko Ratitovških obzorij, ki bo izšla 9. novembra.

Z vajami postajajo vse bolj usklajeni

Po uspešno izvedeni občinski gasilski vaji v Martinj Vrhu Prostovoljno gasilsko društvo Železniki vabi jutri, 13. oktobra, na slavnostno sejo ob stodvajseti obletnici ustanovitve društva, teden dni kasneje pa še na koncert.

Za potrebe občinske gasilske vaje, na kateri je sodelovalo več kot šestdeset gasilcev, je "zagorel" žagarski obrat v Martinj Vrhu.

Damjan Mohorič in Jože Kamenšek, predsednik in poveljnik PGD Železniki

ANA ŠUBIC, FOTO: PRIMOŽ PIČULIN

V oktobru, mesecu požarne varnosti, Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) Železniki praznuje 120. obletnico ustanovitve. V počastitev visokega jubileja bodo jutri, 13. oktobra, ob 19. uri v Kulturnem domu Železniki pripravili slavnostno sejo s podelitvijo priznanj. Teden dni kasneje, v soboto, 20. oktobra, prav tako ob 19. uri pa vabijo še na koncert Big Band orkestra Slovenske vojske in Darje Švajger.

V okviru praznovanja 120-letnice so prvo soboto v oktobru že pripravili občinsko gasilsko vajo v Martinj Vrhu, v kateri je sodelovalo več kot šestdeset gasilcev, in sicer iz prostovoljnih gasilskih društev Davča (7), Rudno (8), Selca (13), Zali Log (9) in Železniki (21). Sodelovala je tudi gasilska trojka iz Martinj Vrha.

"Zagorela" je žagarska delavnica na domačiji pr' Birt, v objektu pa so morali poiskati tudi pogrešano osebo. "Najdeno poškodovano osebo so oskrbeli prvi posredovalci," je pojasnil poveljnik PGD Železniki Jože Kamenšek, ki je vodil intervencijo. Ogenj se je nato razširil na travnik in naprej proti gozdu. "S hitrim posredovanjem in premestitvijo sil smo požar zaježili, preden se je razširil na drevesa. Ko smo dobili informacijo, da je objekt pregledan in ogenj pogašen, smo vajo, ki je trajala dobro uro, končali. Po vaji smo izvedli še postroj in predaje raportov vodij enot," je dodal. Tako obsežne gasilske vaje so navadno pripravljene vnaprej, tokrat pa se je Kamenšek odločil drugače, da je vaja lahko potekala v čim bolj realnih okoliščinah. "Ko nekje zagori, imamo čas, da si zamislimo postopek gašenja in reševanja med potjo na kraj požara. Tam se lahko zgodi, da nam vse, kar smo si zamislili, ne pride nič prav," je razložil Kamenšek ter izrazil zadovoljstvo, da so vajo končali brez poškodovane opreme in brez poškodb sodelujočih gasilcev.

"Pokazalo se je, da z vajami postajamo vse bolj usklajeni. Uporabljali smo tudi označevalne jopiče za vodje enot in vodjo intervencije, kar je zelo koristno, saj se že na daleč vidi, kdo poveljuje enoti in kdo vodjem enot. Večji poudarek sem dal tudi sami organizaciji intervencije. Postavili smo sprejemno mesto, popisovali smo prispele enote, jim določili naloge in jih poslali na mesta, kjer so potem izvajali svoje naloge," je pojasnil Kamenšek. Kot je na koncu še ocenil, je delo gasilskih enot potekalo tekoče in brez nepotrebnih zapletov. "Vodjem sem razdelil naloge, oni pa so jih s pomočjo svojih članov tudi izvedli," je razložil. Na vaji so se pokazale tudi manjše napake v medsebojni komunikaciji. "Veliko nas je hotelo veliko povedati in smo včasih koga prekinili. Tu se lahko še izboljšamo," je poveljnik železnikarskih gasilcev še ugotavljal po končani vaji.

Spremembe lokacij nekaterih volišč

OBČINA ŽELEZNIKI

Dne 18. novembra 2018 bodo potekale lokalne volitve, na katerih bomo volili župana, člane občinskega sveta in člane svetov vseh šestih krajevnih skupnosti (Davča, Dolenja vas, Dražgoše - Rudno, Selca, Sorica in Železniki). Za izvedbo volitev je občinska volilna komisija določila 15 volišč ter volišče za predčasno glasovanje. Ker morajo biti vsa volišča dostopna invalidom, je prišlo do spremembe sedeža pri nekaterih voliščih. Volivci iz naselij Češnjica, Log in Studeno, ki so običajno volili v dvorani na Češnjici, bodo po novem volili v Restavraciji Lušina, na Zalem Logu se je novo volišče določilo v gasilskem domu, volivci iz naselij Podlonk in Prtovč bodo volili v objektu pri šoli v Podlonku, volivci iz Dolenje vasi pa v objektu na športnem igrišču v Dolenji vasi. Pri ostalih voliščih sprememb ni. Volišče za predčasno glasovanje bo v Kulturnem domu Železniki.

Starosti prijazna občina

Starosti prijazne skupnosti – svetovni odgovor na staranje prebivalstva

DR. JOŽE RAMOVŠ, INŠTITUT ANTONA TRSTENJAKA ZA GERONTOLOGIJO IN MEDGENERACIJSKO SOŽITJE

Občina Železniki se odloča, da bo v naslednjih letih posvetila več pozornosti pravočasnemu reševanju perečih nalog ob staranju prebivalstva; pri tem vstopa v družbo občin in mest po Evropi in ostalem razvitem svetu, ki se ob tem povezujejo v svetovno in slovensko mrežo Starosti prijazna mesta in podeželske skupnosti. To je učinkovit program Svetovne zdravstvene organizacije (SZO, mednarodna kratica WHO), da bi ustrezno odgovorili na izzive staranja prebivalstva. Kaj je ta svetovni program?

Slika krajev in skupnosti se v začetku tretjega tisočletja po vsem svetu spreminja zlasti v dvojem: ljudje se selijo v mesta in prebivalstvo se stara. Obe spremembi sta tesno povezani z razvojem znanosti, tehnologije in demokracije. Razvoj slednje veča vrednost človekovega življenja. Čeprav je po svetu še veliko revščine in zapostavljanja, so v čedalje večjem delu sveta kulturne in materialne dobrine dostopne večini prebivalstva. Med temi dobrinami sta poleg miru osnovni socialna in zdravstvena varnost, saj neposredno dokazujeta, v kolikšni meri družba spoštuje osebnost in življenje vsakega človeka.

V preteklem stoletju je človeštvo kljub dvema svetovnim vojnama na vseh področjih doseglo velik napredek. Posebej velik je bil napredek zdravstva, ki se kaže v obvladovanju in uspešnem zdravljenju prej neozdravljivih bolezni. Živimo bolj zdravo, bolj čisto, uživamo bolj neoporečno vodo in hrano, smo bolj oblečeni in obuti, stanovanja so varna in topla. Nalezljive bolezni manj kot kdajkoli prej ogrožajo življenje ljudi.

Posledica napredka je tudi ta, da vse več ljudi doživlja visoko starost. V zadnjih sto letih se je pričakovana življenjska doba podvojila. Delež starih ljudi hitreje narašča tudi zaradi nizke rodnosti – v Sloveniji je za tretjino prenizka, da bi ohranjala dva milijona domačega prebivalstva. Ob prelomu tisočletja je bilo na svetu 11 odstotkov ljudi starih več kot šestdeset let, do leta 2050 pa računajo, da jih bo že 22 odstotkov; takrat naj bi

bilo na svetu prvič v zgodovini več starih ljudi kakor otrok. V Sloveniji je že zdaj več kot dvajset odstotkov prebivalcev starih več kot šestdeset let, čez dvajset let jih bo, kot kaže, dvakrat več. Vse več je stoletnikov, v Sloveniji jih imamo že okrog 250; nekateri med njimi so še povsem samostojni. Naraščajoča dolgoživost iz leta v leto bolj spreminja tradicionalno sliko sveta. Vse probleme, izzive in možnosti, ki jih povzroča staranje prebivalstva, imenujemo demografska kriza. Beseda kriza ne pomeni samo težav, ampak tudi nove skrite razvojne možnosti.

Podaljševanje človeškega življenja je tesno povezano z urbanizacijo, to je rastjo mest in urbanega urejanja podeželja z ugodnimi stanovanjskimi razmerami, informacijsko in drugo infrastrukturo. Danes že več kot polovica vseh ljudi na svetu živi v mestih, leta 2030 naj bi izmed petih zemljanov že trije.

Da bi obvladovali demografsko krizo na svetu, je SZO pripravila program Starosti prijazna mesta in podeželske skupnosti, ki se širi po vsem svetu. Leta 2005 so na 18. svetovnem kongresu gerontologije (to je vede o staranju in starosti) v Riu de Janeiru sklenili, da je treba prisluhniti potrebam starajočih se ljudi in udejanjiti rešitve, s katerimi bodo naselja in življenje v krajevnih skupnostih prijaznejša staranju in starosti. V 33 različnih mestih po vsem svetu so z raziskavo povprašali starejše ljudi, kaj je pri njih starosti prijazno in kaj bi izboljšali na naslednjih pomembnih področjih življenja: v stavbah in na javnih površinah, pri prevozu, v svojih bivali-

šnih, družabnem življenju, pri vključevanju v dejavnosti družbe, zaposlitvah, obveščanju ter storitvah zdravstvenih in drugih služb v skupnosti. Isto so povprašali tudi oskrbovalce starih ljudi in izvajalce storitev v skupnosti. Na podlagi vseh mnenj in predlogov so za omejenjena področja opredelili okrog 84 značilnosti starosti prijaznega mesta, izdali priročnik za uresničevanje projekta Starosti prijazna mesta in začeli oblikovati svetovno mrežo starosti prijaznih mest. Namen programa je, da sleherno mesto samo oceni, kaj mora in zmore storiti, da bo staranju in starosti prijaznejše. Priporočila zrcalijo predvsem potrebe po medsebojnem spoštovanju in varnosti, socialni vključenosti, sožitju ljudi ter naravi prijazni infrastrukturi in arhitekturi ob upoštevanju krajevnih značilnosti. Kraj usmerijo v razvoj, ki je prijazen starim in vsem drugim prebivalcem, še zlasti mladim družinam – kar je namreč prijazno starim ljudem, je prijazno tudi mlajšim.

Takoj za tem je steklo tudi prizadevanje za starosti prijazno podeželje. Pri njem je prednjačila Kanada, ki je po temeljiti pripravi izdala priročnik za starosti prijazno podeželje in odročne skupnosti. Marsikje tvorijo zaradi izseljevanja mladih pretežni delež podeželskih skupnosti stari ljudje. Zato je program Starosti prijazne podeželske občine enako potreben kakor program starosti prijaznega mesta ali velemesta. Pri obeh so glavni cilji in način dela isti. V Evropi je večina podeželja urbanizirana: način življenja, komunikacijske povezave, dostopnost storitev in druge ugodnosti vsakdanjega življenja so podobne kot v mestih. Takšna je tudi večina Slovenije. Vsaka naša občina ima krajevno središče, ki deluje kot manjše mesto.

Pomemben rezultat, ki ga dosegajo občine in mesta po svetu, ki se vključujejo v nacionalne in svetovno mrežo starosti prijaznih skupnosti, je to, da njihova krajevna politika, uprava, strokovne in civilne organizacije začno reševati eno od najtežjih nalog bližnje prihodnosti – pripravljati krajevne razmere in ljudi na čedalje večji delež starih ljudi z uspešnim učenjem za boljše sožitje med mlajšimi in starejšimi.

Ob prelomu tisočletja je bilo na svetu 11 odstotkov ljudi starih več kot šestdeset let, do leta 2050 pa računajo, da jih bo že 22 odstotkov; takrat naj bi bilo na svetu prvič v zgodovini več starih ljudi kakor otrok. V Sloveniji je že zdaj več kot dvajset odstotkov prebivalcev starih več kot šestdeset let, čez dvajset let jih bo, kot kaže, dvakrat več.

V lokalnem učnem središču spet živahno

Prijave na brezplačne tečaje in delavnice so še vedno možne.

LJUDSKA UNIVERZA ŠKOFJA LOKA

V oktobru se v Lokalnem učnem središču Železniki ob ponedeljkih srečujejo kvačkarice, ob torkih govorijo angleško, ob četrtnih nemško, ob petkih pa se udeleženci posvečajo urejanju fotografij na računalniku. V vseh štirih skupinah je od deset do 15 zadovoljnih udeležencev različnih starosti in poklicev, ki se bodo srečevali in nabirali nova znanja enkrat tedensko, nekateri samo v oktobru, drugi do sredine decembra.

Omenjeni tečaji so se začeli, ker je bilo zanje med razpisnimi izobraževalnimi oblikami največ zanimanja, še vedno pa zbiramo prijave za naslednje tečaje oz. delavnice:

- "Pametno" o pametnih telefonih – eno srečanje (3 ure) – 9. november 2018
- Učimo se špansko – 20 ur
- Stopimo v svet računalnikov – 12 ur
- Drugi korak v Excelu – 12 ur
- Oblikovanje gline – 12 ur
- Zelišča za domačo lekarno – 6 ur

Z lanskimi izobraževanji v Lokalnem učnem središču Železniki

Od naštetih bomo poleg delavnice o pametnih telefonih v novembru izvedli predvidoma še en tečaj, za katerega bo največ interesa, preostale predvidoma od januarja 2019 dalje. Prijave sprejemamo prek naše spletne strani, po e-

-pošti (jaka.subic@guest.arnes.si) ali po telefonu (04 506 13 20), kjer dobite tudi dodatne informacije. Prosimo, da ob prijavi navedete ime in priimek, domači in elektronski naslov in telefonsko številko. Vabljeni!

Osebnostni cocktail

Na Razvojni agenciji Sora pripravljajo delavnico z naslovom Osebnostni cocktail – umetnost učinkovite komunikacije ali zakaj nam gredo nekateri na "živce"? Potekala bo v sredo, 14. novembra, od 17. do 20. ure, v Veliki sejni sobi Upravne enote Škofja Loka (Poljanska cesta 2), vodila pa jo bo predavateljica mag. posl. ved Sonja Peklenik. "Na delavnici se bomo seznanili z osnovnimi tipi osebnosti po osebnostni tipologiji Insights, ki izhaja iz temeljnih in preverjenih konceptov psihologije vedenja, zlasti iz del C. G. Junga in dr. Williama Marstona ter iz drugih, poznejših tipologij. Skozi humoren način bomo spoznali svoj osebnostni tip in osnovne značilnosti vsakega tipa posebej. Po tem nam bo jasno, kaj so naše močne in nekoliko manj močne značilnosti. Kaj nas navdušuje, kaj nas moti? Kaj nas motivira ter kaj nas ovira? Poznavanje osebnostnih tipov vam bo v veliko pomoč pri komunikaciji tako v privatnem kot poslovnem svetu," napovedujejo na Razvojni agenciji Sora. Udeležba je brezplačna. Prijave sprejemajo do 9. novembra oz. do zasedbe prostih mest na e-naslovu info@ra-sora.si.

Skupina starejših za samopomoč že deluje

V Železnikih je 20. septembra ponovno začela delovati skupina starejših za samopomoč, ki jo vodita Barbara Bašelj Habjan in Ani Šuštar. Na prvo srečanje so poleg njih prišle štiri gospe, na drugo pa še dve več, tako da imajo trenutno šest članic. Srečujejo se ob četrtnih ob 17. uri v pritličju kulturnega doma. Prvi srečanja sta bili namenjeni predvsem medsebojnemu spoznavanju, na tretjem srečanju pa so že obravnavale dve aktualni temi, je pojasnila Ani Šuštar. Ob zaključku meseca skupnega branja so brale, druga tema pa je bila povezana z mednarodnim dnevom starejših. Skupini starejših za samopomoč se še vedno lahko pridružite. "Dr. Ramovš je dejal: 'V mreži programov za kakovostno starost rastemo, cvetimo in zorimo vsak drugače iz svojih tal v skladno celoto pisanega šopka'. Še enkrat prijazno vabljeni, da se nam pridružite, da bomo skupaj sprejemali staranje kot izziv in ne kot težavo," je dejala Šuštarjeva. Imena skupine sicer še niso izbrale, a če se bodo udeleženke strinjale, bodo morda ostale kar pri imenu Zimzelen, kakor se je imenovala prejšnja skupina.

S sosedi o domu starejših

Na Občini Železniki je pred kratkim potekal sestanek glede lokacije doma starejših občanov, ki ga želijo zgraditi Na Kresu. Poročali smo že, da je pristojno ministrstvo konec avgusta podelilo koncesijo tudi za Dom Železniki in da nekateri bližnji stanovalci s predvideno lokacijo niso zadovoljni. Župan Anton Luznar je povedal, da sta na sestanek prišla predstavnika stanovalcev zadnjega bloka: "Želela sta, da Občina pridobi pisno mnenje ministrstva za delo, družino in socialne zadeve glede možnosti zamenjave lokacije za Dom Železniki z obrazložitvijo." Na ministrstvu so sicer na naše novinarsko vprašanje odgovorili, da lokacije ni možno spremeniti, saj je bila točkovana in sestavni del ponudbe ob prijavi na razpis. "Če doma na tej lokaciji ne bomo mogli graditi, pomeni, da ga v naši občini še dolgo ne bo," je že pred časom opozoril župan.

Povabim vas na kozarec izjemno čiste pitne vode

Objavljamo prispevek Taje Basaj iz Dolenje vasi, s katerim je dijakinja Gimnazije Kranj osvojila srebrno priznanje na državnem tekmovanju Zeleno pero, ki ga prireja društvo Planet Zemlja v želji mlade spodbuditi k seznanjanju z okoljsko problematiko. Tema je bila voda.

TAJA BASAJ

Vedno se mi je zdelo zanimivo, da so turisti tako navdušeni nad tem, da si vodo lahko natočijo neposredno iz pipe. Sama pa brez tega sploh ne bi zdržala. Slovenija ima tudi to prednost, da ima vode dovolj ter da je ta dobra in čista. Seveda pa se voda od kraja do kraja razlikuje. Sama sem zelo vesela, da naša voda nima posebnega vonja ali okusa in da je taka, kot če bi jo zajeli direktno iz izvira globoko v gozdu. Posebnega okusa pa ne bo imela tudi zdaj, ker so se na sestanku Krajevne skupnosti Dolenja vas odločili za prečiščevanje z UV-žarki in ne s kemikalijami, kot je klor.

Zgodovina oskrbe z vodo pa sega nazaj v leto 1958, ko so v Dolenji vasi postavili prvi vodovodni sistem z zajetjem, to pa je objekt za odvzem podzemne ali površinske vode za oskrbo s pitno vodo. Do takrat so ljudje pili studenčnico. S ponosom lahko povem, da je bil začetnik vodovoda poleg Jožeta Megušarja in Mirka Štalca tudi moj pokojni stari ata Franc Lušina. Po pripovedovanju staršev in starih staršev sem ugotovila, da imamo v Dolenji vasi praktično

Vhod v vodovodni objekt

že od začetka res dobro vodo. To stanje očiščevanja vode po naravni poti se je obdržalo do leta 2015, ko so analize pokazale prisotnost koliformnih bakterij, eneterokokov in bakterije E. coli. Ker pa to lahko pomeni resno tveganje za zdravje vaščanov, je bilo jasno, da prečiščevanje ne bo več mogoče po naravni poti, torej s pranjem z vodnim curkom. Na sestanku so se odločali med kemikalijami in UV-sistemom ter se odločili za slednjega, ker je prijaznejši uporabnik in praktično neopazen.

Dezinfekcija pitne vode na ta način poteka z UV-C-žarki, ki imajo valovno dolžino med 200 in 280 nm. Ti žarki povzročijo inaktivacijo mikroorganizmov, tako da poškodujejo nukleinske kisline (DNA in RNA). To pa posledično ovira razmnoževanje mikroorganizmov. Da to lahko poteče, mora voda iti skozi reakcijsko komoro, v kateri je žarnica. Zanesljivost UV-sistema je 99,99-odstotna, izključena pa so tveganja zaradi zdravju nevarnih stranskih produktov, kar bi se lahko pojavilo pri kloru. Poleg zaznave prisotnosti klora po vonju in okusu mi je Dejan Krek, dipl. inž. strojništva,

zaupal še, da pri kloru lahko pride do predoziranja v sistem, zato so nujno potrebne redne kontrole, meritve in tudi servisi. Pojavlja se še tveganje pri delu s klorovimi preparati, problem transporta klora in nezadovoljstvo porabnikov. Res pa je, da je UV-dezinfekcijski sistem kompleksnejši in posledično tudi dražji. Pri prenovi našega vodohrana z montažo hiperfiltracijskega in UV-dezinfekcijskega sistema sta sodelovali podjetji Mesec in Instalaterstvo Krek. Lastnik podjetja Krek mi je povedal, da so bili pri namestitvi UV-sistemov na vaše in javne vodovode med začetniki ter da so bili v letu 2017 vsi vzeti vzorci skladni s pravilnikom o pitni vodi.

Vse, kar sem slišala o prenovi, me je izredno zanimalo, zato sem se 30. decembra 2017 z družino odpravila na odprtje in vodeni ogled objekta. Ker zunanja obnova vodohrana Zakraj s prostornino 120 kubičnih metrov še ni stekla, nas je pričakal v stari podobi. A ko smo vstopili v sam objekt, je bila razlika več kot očitna. Za primerjavo so po stenah visele tudi slike notranjosti pred prenovi. Nato nas je vzdrževalec Franci Pibernik

Tu poteka UV-žarčenje.

popeljal na ogled objekta. Najprej nam je pokazal merilce tlaka iz že znanih zajetij. To so zajetje Mahne (5,5 bara), zajetje Kisel (3,2 bara) in zajetje Kljukc (2,1 bara). V teh primerih se voda iz razpok kamnin steka v drenažni zasip in nato v zajetja. Pri izviri Grič pa gre voda iz razpok v kamninah neposredno v vodohran Grič s prostornino trideset kubičnih metrov. Zagotovljeno je, da voda v zajetjih niti v najhujši suši ne presahne. Skupni odvzem iz drenaž je 0,79 l/s, iz izvira Grič pa 0,16 l/s.

Pot nas je nato peljala do glavne novosti, in sicer do UV-sistema, v katerem je nameščen UV-senzor, ki omogoča tehnologijo Viqua lightvise. Ker je žarnica vedno pod elektronskim sistemskim nadzorom, se v primeru manjšega dotoka vode zmanjša moč delovanja žarnice. To mi je bilo izredno zanimivo in prijazno do okolja, zato sem se pozanimala o pozitivnih posledicah delovanja senzorja. Bila sem izredno presenečena, saj je zaradi nadzora posledično za trideset odstotkov manjša poraba električne energije in kar za šestdeset odstotkov manjša potreba po vzdrževanju.

Nato smo si ogledali še drugo novost, to pa sta pečena filtra, ki prečiščujeta nastale usedline, torej kalno vodo. Na koncu pa smo si ogledali še zbiralnik vode, kjer se zbira prečiščena in prefiltrirana voda, preden priteče v naše domove. Po ogledu smo se pred objektom pogovarjali še s predsednikom krajevne skupnosti Jernejem Beštrom, ki nam je med drugim zaupal, da je bil začetek poskusnega žarčenja 1. julija 2017. Končni zagon celote pa je bil obeležen 20. decembra 2017. Povedal je še, da so pred odločitvijo opravili ogled na Bukovici, kjer prav tako kot v Pevnem,

Merilci tlaka različnih zajetij

Crngrobu in Podvrhu že nekaj let uspešno deluje UV-dezinfekcija. Kasneje smo si mnenja izmenjali še z ostalimi vaščani, ki so bili več kot navdušeni nad videnim in slišanim.

Ko smo se vračali domov, smo bili vsi zadovoljni, da smo seznanjeni z novostmi in s potekom prečiščevanja naše vode. Spraševali smo se o tem, kako bi bilo, če bi morali vsak dan piti ustekleničeno vodo, ter se sploh zgrozili ob misli na to, kakšna bi bila poraba plastenk. Ker me je to izredno zanimalo, sem se še malo poglobila in bila res žalostna, ker je vodni industriji s spretnim in agresivnim oglaševanjem ljudi uspelo prepričati, da je ustekleničena voda boljša, predvsem pa bolj zdrava kot voda iz pipe. Sama temu že ne bom nasedla. Raje si bom privoščila kozarec izjemno čiste pitne vode in ga ponudila tudi vam.

Obnovili tudi cesto v Potok

Konec septembra se je končala obnova lokalne ceste Tajnetova žaga–Potok. Gre za enega od dveh daljših cestnih odsekov, ki ju je Občina Železniki rekonstruirala v letošnjem letu. Na dotrajanem osemstometerskem odseku so sanirali usade, uredili objekte za odvodnjavanje, nazadnje pa so cesto še na novo asfaltirali. Rekonstrukcijo, vredno 150 tisoč evrov, je izvajalo podjetje Mapri Proasfalt s podizvajalcem Todogradom, ki je pred tem v poletnih mesecih rekonstruiralo tudi dober kilometer lokalne ceste Podlonk–Prtovč. Občina je oba daljša odseka rekonstruirala s pomočjo državnih sredstev, namenjenih investicijam v občinske ceste. Z lastnimi sredstvi je že spomladi asfaltirala odsek do Zagloba v Ojstrem Vrh, jeseni pa je asfaltirala še odseka Jemc–Pagon v Davči in Tajnetova žaga–Štinovc. Te dni urejajo še križišče Topolje–Nemilje–Zabrekve, lotili pa so se tudi ureditve javne poti od kapelice do Podrovnka v Lajšah.

V rekonstrukcijo dotrajane lokalne ceste proti Potoku so vložili 150 tisoč evrov. / Foto: Andrej Tarfila

Odstranjevali japonski dresnik

V soboto, 22. septembra, so predstavniki občinskega sveta Železniki izvedli akcijo odstranjevanja japonskega dresnika pri zbirnem centru ločenih frakcij komunalnih odpadkov na Studenem. Skrbnik centra je namreč opozoril podžupana Mateja Šubica na močno razraščanje te invazivne rastline, ki se je na izvozu iz centra že tako razrasla, da je visela na pot in je onemogočala pogled na glavno cesto. Šubic je zato povabil vse moške predstavnike občinskega sveta k delovni akciji. Poleg njega so se kljub neugodnemu vremenu lotili dela še Jernej Bešter, Roman Megušar in Leopold Nastran, ki so japonski dresnik delno porezali in odpeljali v toplarno na sežig. Zavedajo se, da je ta rastlina velik problem, predvsem ob rekah, zato bo v prihodnje nujno potrebna še kakšna podobna čistilna akcija.

Domel že z deveto zlato inovacijo

Domelovi inovatorji so bili tudi letos nagrajeni z zlatim nacionalnim priznanjem gospodarske zbornice za najboljše inovacije.

SIMON ŠUBIC, FOTO: PRIMOŽ PIČULIN

Domel Holding je na letošnjem nacionalnem izboru najboljših inovacij, ki ga je šestnajstič pripravila Gospodarska zbornica Slovenije, vnovič prejel zlato priznanje, skupno že deveto najvišje priznanje za železnikarsko družbo doslej. Na končni slovesnosti v okviru Dneva inovativnosti, ki je konec septembra potekal na Brdu pri Kranju, so ga prejeli za razvoj in industrializaci-

Domelovci so se na Brdu pri Kranju razveselili novega zlatega priznanja za inovacijo.

jo modularne elektronsko komutirane sesalne enote.

Direktor razvoja in raziskav v Domelu Janez Rihtaršič je pojasnil, da je novi izdelek že industrializiran in v proizvodnji. "Nova generacija elektronsko komutirane enote je visoko učinkovita, poleg tega je pa zelo lahka in robustna. Uporablja se za zdaj v paličnih sesalnikih, kar je sicer tudi trend na področju čistilne tehnike. Zaradi dolge življenjske dobe in zanesljivosti se lahko uporablja tudi za aplikacije, kot so respi-

ratorni sistemi, ki astmatikom ponoči pomagajo pri dihanju. Ima pa ta motor v primerjavi s konkurenco tudi relativno velik navor, zato se lahko uporablja tudi za specialne zobniške prenose, krtače in drugo mehansko delovanje. Razvijali smo ga dobri dve leti skupaj z našim naročnikom, ki je paralelno razvijal svoj aparat," je povedal.

"Domel se je s pričujočo inovacijo hitro odzval na tržni trend baterijsko napajanih produktov," so poudarili na Gospodarski zbornici Slovenije.

Optimizacija procesov v podjetju

Razvojna agencija Sora v okviru projekta Spodbujanje podjetništva na Loškem vabi na delavnico Optimizacija procesov v podjetju – koristi in napotki za manjša podjetja, ki bo potekala v sredo, 24. oktobra, od 17. ure do 19.30 v Veliki sejni sobi Upravne enote Škofja Loka (Poljanska cesta 2). Predavateljica bo dr. Milena Alič. Ugotavljali bodo, kaj je poslovni proces, kaj ga opredeljuje in kako ga predstavimo, posvetili se bodo pomenu in koristim procesne organiziranosti za učinkovito vodenje podjetja, uvedbi procesnega pristopa v podjetje, prepoznavnim in popisanim procesom kot osnovi za izboljševanje procesa in zniževanje stroškov, kako in kdaj se lotiti optimizacije procesa, preprostim tehnikam, ki jih za optimizacijo enostavnejših procesov lahko uporabi vsak podjetnik ... Usposabljanje je namenjeno mikro, malim in srednje velikim podjetjem, direktorjem in lastnikom ter strokovnim sodelavcem v podjetjih. Udeležba je brezplačna, saj izvedbo finančno podirajo škofjeloške občine, tudi Železniki. Obvezne so prijave do petka, 19. oktobra, na telefonski številki 04 50 60 220 ali e-naslovu info@ra-sora.si.

O kulturi vodenja in poslovnem bontonu

Razvojna agencija Sora v okviru projekta SPOT svetovanje Gorenjska vabi na delavnico Kultura vodenja, poslovni bonton, se znamo obnašati? Potekala bo v sredo, 5. decembra, od 17. ure do 19.15 v Veliki sejni sobi Upravne enote Škofja Loka (Poljanska cesta 2). Vsebinska se bo nanašala na pravila sodobnega evropskega bontona (novosti v poslovnem svetu, odnos moški – ženska, zasebno življenje, vrača se romantika ...), preprosto formulo, s katero si vedno lahko pomagamo v kulturi vedenja, v bontonu, če smo v dilemi tako zasebno kot poslovno, nasvete glede delovnega bontona. Med temami bodo tudi sprejem poslovnih partnerjev, gostov ali strank, kako postopamo, ko smo sami v vlogi gostov, kje nam bonton postavlja meje v komuniciranju s strankami, poslovnimi partnerji in kaj storiti, če ga polomimo, kaj nam prinašajo posebnosti poklica v smislu prave komunikacije, olikan poslovnih sestankov, uporaba stacionarnih in prenosnih telefonov, elektronska komunikacija ... Predavala bo Bojana Košnik Čuk. Delavnica je namenjena mikro, malim in srednje velikim podjetjem ter potencialnim podjetnikom. Udeležba je brezplačna. Obvezne so predhodne prijave, in sicer do petka, 30. novembra, na telefonski številki št. 04 50 60 220 (Jana Šifrar) ali e-naslovu jana.sifrar@ra-sora.si, kjer lahko dobite tudi dodatne informacije.

Nasledstvo družinskega podjetja

V torek, 23. oktobra, med 17. in 20. uro bo v Veliki sejni sobi Upravne enote Škofja Loka (Poljanska cesta 2) potekala delavnica 10 korakov za nasledstvo družinskega podjetja, ki jo organizira Razvojna agencija Sora. Mag. Tina Kociper bo predavala o korakih pri izvedbi nasledstva, oblikovanju družinske ustave, davčnih in finančnih vidikih prenosa lastništva ter primerih dobrih praks. Udeležba je brezplačna. Prijave so možne še danes, 12. oktobra, na telefonski številki 04 50 60 220 (Jana Šifrar) ali e-naslovu jana.sifrar@ra-sora.si.

Iščemo nove sodelavce za delo v proizvodnji
ter tehnični kader IV. In V. stopnje
za delo na zahtevnejših strojih in vodenje linij

DOMEL

Trajnostne inovativne rešitve

Razpisi za prosta delovna mesta so objavljeni na spletni strani

www.domel.com

Prijave z življenjepisom zbiramo na:

prosnje@domel.com

Dodatne informacije: **04/5117 141 – 04/5117 145 – 04/5117 146**

Kadrovski oddelek

Na Zalem Logu dišalo po zeljnih dobrotah

Praznik zelja znova naletel na lep odziv in privabil tudi številne obiskovalce od drugod.

ANA ŠUBIC

"Na Praznik zelja sem prišla namenoma. Mami je namreč z Zalega Loga. Pohvalno je, da se tako zelo trudijo s to in tudi z drugimi prireditvami. Kraj je lepo urejen," je prizadevanja domačinov pohvalila obiskovalka Marija Frelih iz Železnikov. Zadovoljnih obrazov je bilo na četrtem Prazniku zelja, ki je potekal podaljšan konec tedna med 13. in 16. septembrom, veliko, največ pa na sobotnem osrednjem dogajanju. Marsikdo se je sicer moral domov odpraviti brez zaloškega zelja, saj je organizatorjem iz Kulturnega in turističnega društva (KTD) Zali Log zaradi slabe letine pri pridelovalcih uspelo zagotoviti le nekaj več kot trideset glav, a to ni pokvarilo prijetnega razpoloženja. "Zadovoljni smo, da je Praznik zelja znova naletel na lep odziv in da je privabil tudi številne obiskovalce iz drugih krajev," je ugotavljal Janez Habjan iz KTD.

Na tržnici so obiskovalcem poleg domačih dobrot ponudili tudi Zelouca, žganje iz zelja.

Kulturnemu in glasbenemu programu sta v soboto sledila etnološki program s prikazom ribanja in tlačenja zelja ter degustacija različnih zeljnih jedi. Seve-

da ni manjkala zeljna potica, ki jo speče vaški gostilničar Gregor Žbontar, so pa letos gospodinje, kar 14 jih je bilo, pripravile tudi zelo staro cerkljansko jed

NOVA

VITARA

ČAS ZA IGRO

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 5,8-7,085 l/100km in 131-174 g/km, emisijska stopnja: EURO6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,0073-0,0245 g/km, trdi delci: 0,00035-0,00065 g/km, Število delcev: 1,77-3,16 E11/km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM10 in PM2,5 ter dušikovih oksidov. Vse nadaljnje informacije o specifični porabi goriva in specifičnih emisijah CO₂ iz novih osebnih vozil najdete v Priročniku o varčni porabi goriva in emisijah CO₂, ki ga lahko brezplačno pridobite pri pooblaščenem SUZUKI partnerju in na spletni strani www.suzuki.si. Slike so simbolične.

VEČ OPREME. VEČ VARNOSTI. VEČ ... WOW! Hitite na naslednji sestanek? Čas je, da osvobodite otroka v sebi in se prepustite igri! Uživate v vsakem trenutku: z najnovejšimi varnostnimi tehnologijami, kot sta sistem za samodejno zaviranje v sili z dvema senzorjema in sistem za opozarjanje na prečni promet zadaj. Za pomoč vozniku in varnost v vsaki situaciji. To je vaš trenutek.

Way of Life!

Way of Life!

AVTO LUŠINA d.o.o.
Gosteče 8, 4220 Škofja Loka, T: 04 50 22 000
www.avto-lusina.si, e-pošta: prodaja@avto-lusina.si

V kulturnem programu so nastopili tudi otroci z Zalega Loga.

smukavc, zeljne polpete, dušeno zelje z jurčki, pečeno kislo zelje z mletim mesom ... Obiskovalcem so na tržnici poleg domačih dobrot ponudili tudi žganje iz zelja – Zelouca, precej pozornosti pa je pritegnil tudi nov spominek Zalega Loga – ure iz škirlja. Za poslikave skrbi Ivan Čerin, sicer pa ure izdeluje Bojan Benedičič. Zaupal nam je, da se je obdelave škirlja naučil od strica, ki je bil

krovec, uporablja tudi nekaj njegovega orodja. Benedičič in Čerin sta pripravila tudi zanimivo razstavo maket, ki so jih prispevali še Pavle Šuštar, Viktor Čerin in Drago Mihelčič. Videti je bilo možno kozolec pred Podroštom, Pegamov in Galetov kozolec, topolar, Čemažarjev mlin, več cerkva ..., sicer pa so bile v kulturnem domu na ogled še slike Mire Golja in Ivanke Keber.

Selški gasilci vabijo na veselico

PGD Selca prireja veselico z Mambo Kings, ki bo v soboto, 20. oktobra, ob 20. uri na Rovnu. Izkupiček bodo namenili gradnji novega gasilskega doma. Ta poteka po načrtih, je povedal predsednik PGD Matija Nastran: "V pritličju in medetaži so izdelani električna in vodovodna napeljava, talno gretje in estrihi. V nadstropju je za zdaj narejen le vodovod. Čakamo, da se posušijo estrihi, in zbiramo ponudbe za toplotno črpalko." Še vedno načrtujejo, da bodo vozila in opremo v nov dom preselili pred zimo. Vanj so doslej vložili nekaj več kot 352 tisoč evrov, pri čemer so gasilci veliko del opravili sami. "Varili smo hidroizolacijo, napeljali cevi za elektriko in vanje vlekli električne kable, položili izolacijo za tlake in mreže ter napeljali cevi za talno ogrevanje. Pri ostalih delih smo pomagali," je pojasnil. Doslej so opravili že več kot tri tisoč ur prostovoljnega dela. Ocenjujejo, da za dokončanje doma potrebujejo še dobrih 150 tisoč evrov. Nekaj denarja imajo že zagotovljeno, sicer pa bodo še naprej sadili smreke, konec leta bodo izvedli nabirko med krajanji, pričakujejo pa tudi podporo sponzorjev in donacije podjetij.

Hausmart!

VRHUNSKA OKNA, VRATA, SENČILA, PROTIVLOMNA IN ALU VHODNA VRATA

MODRA ŠTEVILKA
080 8774

Super ponudba
PVC oken Veka Ineo 76

3=2

3 stekla za ceno 2
3 tesnila za ceno 2

AKCIJA VELJA DO
30. NOVEMBRA 2018

Izkoristite brezplačno izmero!

Velika izbira! Več na www.hausmart.si

**Izberite kvaliteto
po akcijskih cenah!**

Hausmart d.o.o., Škofja Loka

Sveti Duh 139, 4220 Škofja Loka,

PE Nova Gorica, Razstavni salon

Cesta 25. Junija 2C, 5000 Nova Gorica, Tel.: 05 994 15 86, Gsm: 030 645 300, E: novagorica@hausmart.si

Tel.: 04 231 59 95, Gsm: 030 390 942, E: info@hausmart.si

Tudi med vojno obiskovali pouk

Leta 1944 je na območju južne Gorenjske, od Žirov prek zgornjega dela Poljanske doline do selških vasi med Blegošem in Poreznom, nastal sistem tajne slovenske šole.

MATEJA RANT

Tajno partizansko šolstvo na Žirovskem, v Poljanski dolini in zgornjem delu Selške doline so podrobneje predstavili v knjigi z naslovom *Ti si mene naučila brati*, v kateri so Irena Jereb Filipič, Milena Sitar, Ivan Križnar in Franc Podnar zbrali spomine redkih še živečih učiteljic in njihovih učencev. Šole so bile organizirane v kmečkih hišah, kuhinjah, opuščenih, požganih hišah, na kozolcih ... V nekaterih primerih je učitelj poučeval tudi po domovih, ponekod pa celo v šolski stavbi. Osnovni cilj je bil otroke naučiti pisati in brati. Med predmeti je bil na prvem mestu verouk, potem slovenski jezik in računstvo, poučevali so tudi petje, risanje in telovadbo. Celotna organizacija šolstva je bila tajna – šolsko gradivo je bilo šifrirano, učitelji so imeli ilegalna imena. Veliko imen učiteljev so dešifrirali po zaslugi Rada Jana, ki je zgodovino partizanskega šolstva raziskoval že 18 let po vojni, ko je bilo veliko učiteljev še živih, poudarja Franc Podnar. Tudi v Selški dolini je ustanavljanje šol podobno kot na Žirovskem in v Poljanski dolini potekalo v začetku pomladi 1944, navajajo v knjigi *Ti si mene naučila brati*. V selškem okraju je bil za organiziranje partizanskega šolstva zadolžen Niko Žumer – Kovač, kulturnik Gorenjskega odreda. "Kot referent za šolstvo je skrbel za ustanavljanje šol, za vsaj minimalne

Avtorji knjige o partizanskem šolstvu / Foto: Andreja Tarfila

pogoje delovanja, primerno kadrovsko pokritost in oskrbo z najnujnejšimi pripomočki za pouk, od učbenikov do periodike iz partizanskih tiskarn," so zapisali v knjigi in dodali, da so starši in aktivisti tako v povsem drugačnih razmerah, kot je bilo to v miru, začeli tkati mrežo šolskih krožkov, ki naj bi zajeli čim več otrok. Pri Sv. Lenartu in v Martinj Vrhju sta otroke poučevala brata Anton Kosec – Edo in Franc Kosec – Franjo iz Železnikov. Partizansko šolo v Martinj Vrhju je zaradi ohranjene dokumentacije Rado Jan v svoji študiji opisal podrobneje kot ostale šole, so poudarili avtorji knjige *Ti si mene naučila brati*. Šola v Martinj Vrhju je delovala od maja 1944 do sredine marca 1945. Po navedbah Rada Jana je učitelj Franjo Kosec zaradi strahu staršev sprva poučeval skrivoma po posameznih hišah, jeseni pa se je po posvetu z Nikom Žumrom in ob soglasju staršev odločil pouk organizirati kar v šolski stavbi. Vodil je vso predpisano šolsko dokumentacijo in učil po učnem načrtu, ki ga je sprejel Slovenski narodnoosvobodilni svet. Okrajnemu referentu za šolstvo ali pokrajinskemu inšpektorju je dvakrat mesečno pošiljal izčrpna poročila, iz katerih je mogoče razbrati, kako pogosto so se učenci udeleževali pouka, kaj so se učili, kakšne težave je imel učitelj s pomanjkanjem učbenikov in šolskih pripomočkov in podobno.

Partizanske šole so delovale še v nekaterih drugih krajih. V Farjem Potoku je poleti 1944 začel poučevati Bojan Vidmar – Boris, ki je kasneje poučeval tudi v Železnikih, kjer so pouk organizirali v nekdanji občinski stavbi. Za njim sta v Farjem Potoku pouk prevzeli domačinka Minka Žbontar v prvem razredu ter nekdanja dijakinja meščanske šole Marija Zakotnik – Maruša ali Marjuš(k)a v drugem in tretjem razredu. Začetnica partizanskega šolstva v Davči je bila Ivana Kovač – Urška. Šole so organizirali na šestih kmetijah v Spodnji in Zgornji Davči ter v Podporeznu in Osojni Davči. Druge partizanske šole in krožki so daljši ali krajši čas delovale še na Zalem Logu, v Podlonku, na Rudnem, Češnjici, Studenem, v Dolenji vasi, Lajšah, Selcih in Bukovščici.

Gorenjski Glas

42
EUR

+ poštšina
Št. strani: **558**,
160 x 240 mm,
trda vezava

Ernest Petrič: Spomini in spoznanja

Profesor dr. Ernest Petrič velja za enega najvplivnejših in najuglednejših intelektualcev, ki holistično združuje vloge mednarodnega pravnika, profesorja, pisca, diplomata, politika in ustavnega sodnika, predvsem pa mu kot pokončnemu in izjemno delavnemu človeku nikdar ni vseeno, kaj se dogaja s preprostimi ljudmi, domovino, človeštvom in celotnim planetom.

Knjigo lahko kupite na **Gorenjskem glasu**, Bleiweisova cesta 4, v Kranju, jo naročite na telefonski številki **04/201 42 41** ali na **narocnine@g-glas.si**. Če jo naročite po pošti, se poštšina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

www.gorenjskiglas.si

Rupnikova linija in rapalska meja

Tej tematiki se posveča posebna projektna skupina, ki je začela delovati pod okriljem Javnega zavoda Ratitovec. Novembra pripravljajo srečanje z Zgodovinskim društvom Rapalska meja, ki ima sedež v Podbrdu.

NATAŠA HABJAN, JAVNI ZAVOD RATITOVEC
FOTO: **BOJAN RIHTARŠIČ**

Spomladi smo se na strokovnem svetu za turizem, ki deluje pod okriljem Javnega zavoda Ratitovec, pogovarjali tudi o Rupnikovi liniji in rapalski meji, o objektih, ki ležijo v naši občini. Ponekod po drugih krajih so iz tega naredili zanimive turistične poti, prav uspešni pri tem so npr. v Poljanski dolini. Dejali smo, da bi bilo prav, da se s to tematiko začnemo malo bolj ukvarjati tudi pri nas. Zato smo sestavili projektno skupino pod okriljem Javnega zavoda Ratitovec, ki vključuje poznavalce te teme ter člane društev, ki se v svojem kraju s tem že ukvarjajo ali se nameravajo. Povod za nastanek vseh teh objektov, ki jih danes imamo na našem ozemlju, je bila Rapalska pogodba, ki sta jo 12. novembra 1920 v italijanskem mestu Rapallo podpisali Kraljevina SHS in Kraljevina Italija. S to mirovno pogodbo je bila določena meja med državama, s čimer je bila tretjina slovenskega etičnega ozemlja, Istra in del Dalmacije, dodeljena Italiji, ki je v zameno priznala Kraljevino SHS. Prvi so začeli mejo

utrjevati Italijani, ki so zgradili sistem utrd in kasarn, t. i. Alpski zid. Ta naj bi varoval strateško pomembne prehode v Italijo z ozemlja Jugoslavije. Odgovor na to je bila kasneje t. i. Rupnikova linija. To je sistem utrd, ki jih je začela graditi Kraljevina Jugoslavija na ozemlju zahodne Slovenije pred drugo svetovno vojno kot obrambo pred italijanskim napadom in je dobila ime po jugoslovanskem generalu slovenskega rodu Leonu Rupniku. Obrambna črta ni nikoli služila svojemu namenu.

Začeli smo s pogovori, kaj v našem okolišju imamo in kaj želimo s tem narediti. Na Zalem Logu imajo kar nekaj bunkerjev Rupnikove linije in enega izmed njih so že vključili v svojo turistično ponudbo. Na Soriški planini pa so objekti rapalske meje – bunkerji, kasarna, poti, ki so jih tudi že vključili v turistično ponudbo. Na Ratitovcu in okolici prav tako vidimo več bunkerjev, do Prtovča pa se pripeljemo po t. i. vojaški cesti, ki je bila zgrajena za potrebe transporta. To so stvari, ki so vsem širše znane, je pa še mnogo skritih bunkerjev, cest, mejnikov, vodovodov in peskokopov, ki so prav tako povezani s tovrstno zgodovino.

Objekt Rupnikove linije na Bintku
(nad Zalim Logom)

Nekaj o tem torej že vemo, še več pa želimo izvedeti. Med nami so še vedno krajani, ki dobro poznajo tako Rupnikovo linijo kot rapalsko mejo ter zanimive dogodke, povezane s tem. Vabimo vas, da se nam oglasite in nam poveste kakšno svojo zgodbo ali zgodbo, ki ste jo slišali. Dobrodošli tudi kakšni zgodovinski podatki, lokacije objektov in tudi kakšen predmet, povezan s tem. Če imate kakršnokoli koristno informacijo, vas vabimo, da se oglasite v muzeju ali pokličete Natašo Habjan na telefonsko številko 04 51 47 356.

V petek, 23. novembra, ob 18. uri pripravljamo v kulturnem domu na Zalem Logu srečanje z Zgodovinskim društvom Rapalska meja, ki ima sedež v Podbrdu. Njihovo poslanstvo je preprečiti zgodovinsko pozabo obdobja, ki je bilo tako za Slovenijo kot slovenski narod težka preizkušnja. Predstavili nam bodo njihovo delovanje, poudarek pa bo na gradivu in znanju, ki ga imajo o rapalski meji tudi z našega območja. Na dogodek ste povabljeni vsi tisti, ki vas ta tema zanima, pa tudi tisti, ki o tem veste veliko in bi svoje znanje želeli deliti z navzočimi.

Objekt Alpskega zidu na Možicu

Železarstvo na Štalci na velikem platnu

Predstavitve filma o taljenju železa po postopku starodobnih železarjev s Štalce je v kulturni dom v Železnikih privabila številne gledalce.

ANA ŠUBIC

Muzejsko društvo Železniki je v začetku oktobra v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine v kulturnem domu v Železnikih predstavilo film o taljenju železa po 2.500 let starem postopku, kakršnega naj bi nekoč uporabljali na Štalci. Posneli so namreč drugi poskus taljenja, ki so ga člani muzejskega društva Andrej Bogataj, Janez Rihtaršič in Bojan Rihtaršič izvedli na letošnjih Fužinarskih dnevih v Bohinju, drugi del – čiščenje in kovanje "volka" – pa v Dašnici.

Film, ki ga je posnel in uredil Stane Zgaga, prikazuje celoten postopek taljenja v prazgodovinski peči, ki jo je železnikarska ekipa gradila pet ur. Pri tem je uporabila glino iz Selc, kjer je bil včasih glinokop, vanjo so dodajali še travo. Izdelali so osemdeset centimetrov visoko peč, ki je bila spodaj široka 25 centimetrov, tako kot premer žlindre, ki so ga našli na Štalci in predvidevajo, da je bil v spodnjem delu peči. Zgoraj je bila peč široka 15 centimetrov. "Peč je bila ob letošnjem poskusu dvajset centimetrov višja kot lani. Ta sprememba se je izkazala za dobro, saj je bil rezultat taljenja veliko boljši, morda pa je k temu pripomoglo tudi to, da tokrat med taljenjem nismo dodajali kremenca, saj smo sklenili, da ga je dovolj že v rudi," je razložil Bogataj.

Postavitvi peči je sledilo njeno sušenje, zato so v notranjosti zakurili. Ko je bila dovolj presušena, so jo napolnili z ogljem ter ga kurili uro in pol, nakar so začeli skozi zgornjo odprtino na približno deset minut dodajati železovo rudo in oglje. Postopek taljenja je trajal dobre štiri ure in so si ga z zanimanjem ogledali tudi obiskovalci Fužinarskih dnevov, saj so lahko skozi poseben nastavek pri cevi za vpihanje zraka opazovali fascinantno dogajanje v peči.

Janez Rihtaršič, Andrej Bogataj in Bojan Rihtaršič s spodbudnim rezultatom – 380-gramsko kocko kovnega železa / Foto: Janez Križnar

Film prikazuje tudi podiranje peči, iz katere so potegnili t. i. volka – zmes železa, žlindre in oglja. Iz 8,2 kilograma rude so dobili kar 3,5-kilogramskega volka, s čimer so bili izvajalci taljenja zelo zadovoljni. Del volka je šel v analizo, iz druge polovice, težke 1,6 kilograma, pa so na koncu dobili 380 gramov kovnega železa. Na kovanje volka, pridobljenega iz replike prazgodovinske peči, se nanaša drugi del filma, ki je bil posnet avgusta v Dašnici. Najprej so na tleh naredili posebno kovaško ognjišče, segretega volka pa so nato naprej kovali na lesenem tnalu in potem še na železu. Dobili so zelo kompaktno kocko, velikosti tri krat tri centimetre. Kovali so tudi precej skromnejši rezultat lanskega, prvega taljenja, vendar je bil volk preveč porozen.

Po predvajanju filma so si obiskovalci z zanimanjem ogledali tudi razstavljen rezultate taljenja in prisluhnili članom skupine Starodobnega železarstva v Selški dolini v okviru muzejskega društva, ki so pri pridobivanju železa vse bolj uspešni. Prihodnje leto nameravajo taljenje izpeljati z rudo bobovec, za katerega predvidevajo, da je bil nekoč v uporabi na Štalci in ga sedaj že intenzivno nabirajo v kamnolomu v Kropi. "Dvakrat smo uporabili rudo iz Bosne, sedaj imamo pa že toliko znanja in bi radi talili z avtohtono rudo, takšno kot nekoč. Druga sprememba pa bo, da bomo merili, koliko zraka vpihamo v peč," je napovedal Bogataj. Njihova želja je tudi, da bi si za naslednje Fužinarske dneve v Bohinju že lahko naredili oblačila, kakršna naj bi imeli starodobni železarji, in da bi poskrbeli še za zastor s prazgodovinskim pridihom. Prav tako si želijo, da bi v Selški dolini našli javno prizorišče, na katerem bi si taljenje lahko ogledali čim več občanov.

Po predstavitvi filma so si gledalci z zanimanjem ogledali še rezultate taljenja. / Foto: Igor Mohorič Bonča

Zanima jo, kaj se skriva za obrazom

Na hodniku Občine Železniki si lahko do konca novembra ogledate slikarsko razstavo Katarine Nadrag iz Železnikov z naslovom Tvoj obraz te išče.

ANA ŠUBIC, FOTO: ANDREJ TARFILA

"Odkar pomnim, rada rišem – in to obraze. Predvsem me zanima, kaj se skriva za obrazom, ki ga kažemo svetu, zakaj si nadevamo maske in kaj želimo z njimi doseči, prikriti, sporočiti ... Včasih narišem tudi moški obraz, a veliko raje upodabljam ženskega," pravi Katarina Nadrag iz Železnikov, ki se ta čas s slikami, na katerih so podobe obrazov, predstavlja na hodniku Občine Železniki. Na ogled bodo še do konca novembra v času uradnih ur.

Njene slike izražajo različna čustvena stanja človeka. "Navdušujejo me predvsem čustva, ki jih radi imenujemo negativna oz. neželena čustva. Moja velika želja je, da bi se kot družba prenehali sprenevedati in nositi maske z željo, da bi ugajali. V tej smeri delujem tako, da o tem pišem knjige in slikam. Kot družba smo lahko srečnejši in veliko bolj zdravi, če smo lahko, kar smo – in smo v tem sprejeti," meni Katarina Nadrag. Razstavo je naslovila Tvoj obraz te išče. "Pri tem nagovarjam opazovalca, da se ob sliki ustavi in začuti, kateri izraz na sliki ga pokliče, vznemiri, odbija, razveseli, navduši, mu je domač ... Ko sebe uzremo v drugem, se sproži proces; kakšen, je odvisno od nas. Slika nam služi kot kanal, da se zgodba lahko začne," je pojasnila slikarka.

Na vprašanje, katere slikarske tehnike jo navdušujejo, je odvrnila, da jo je pred nekaj leti popolnoma prevzel akvarel: "Zdelo se mi je naravnost čudežno, kako se lahko igram s prelivanjem barv, predvsem kako pri tem nimam kontrole, ampak se je treba prepustiti in samo stopiti v igro z barvami in vodo. Zadnje čase pogosto posegam tudi po akrilu. Z njim dosežem povsem drug izraz in tudi občutki ob slikanju so drugačni." Občuduje sicer tudi oljne slike, a je ugotovila, da tehnika z oljnimi barvami ni zanjo.

Katarina Nadrag: "Odkar pomnim, rada rišem – in to obraze. Predvsem me zanima, kaj se skriva za obrazom, ki ga kažemo svetu, zakaj si nadevamo maske in kaj želimo z njimi doseči."

Katarina Nadrag ustvarjanju posveča veliko časa, in kot pravi, neprestano kaj piše ali slika – največ na temo medčloveških odnosov. Zelo jo zanima vpliv otroštva na odraslega človeka, še zlasti, kako travmatični dogodki iz otroštva, kakršne je doživela tudi sama, vplivajo na kasnejše življenje odraslega posameznika. Leta 2010 je izšla njena knjiga Utopljene sanje: o poti iz alkoholnega pekla, predlani pa še roman Poslušaj me, tebi pojem, s katerim prav tako nagovarja tiste, ki so se znašli v težkih preizkušnjah. Je tudi žena in mati dveh odraslih otrok, zato pričakuje, da bo raziskovanju človeških globlin kmalu lahko posvetila več časa.

Zgodbe muzejskih predmetov: Prt s klekljano čipko

KATJA MOHORIČ BONČA,
MUZEJ ŽELEZNIKI

IME PREDMETA:

Namizni prt, inv. št. ŽE 1142

OPIS PREDMETA

1. material in tehnika: lan, klekljana čipka
2. leto in način prihoda v muzej: nakup leta 1985
3. mere: 160 x 125 cm

Čipke kot okrasni zaključki tekstilij so se v meščanskih in podeželskih gospodinjstvih pojavile v začetku dvajsetega

Foto: Katja Mohorič Bonča

stoletja. Primer takega krasilnega predmeta je prt s klekljano obrobo v čipkarski zbirki. Gre za bel prt velikosti 160 x 125 cm. Čipka kot okrasni zaključek prta je delana v tehniki širokega risa;

570 centimetrov čipke širine pet centimetrov tvorijo male srčkovke. Take metrske čipke so bile pogost izdelek klekljaric iz Železnikov. Do ustanovitve čipkarske šole v Železnikih leta 1907 so tu izdelovali samo metrske čipke.

Prt, ki je na ogled v muzeju, je bil za muzejsko zbirko leta 1985 izdelan po naročilu Muzejskega društva Železniki. Pred nami je skoraj šest metrov čipke, za katero je bilo potrebnih mnogo ur dela. Podatka o klekljarici, ki je izdelala prt, ni. A klekljarica, ki je sedela za punkljem, ima svojo življenjsko pot, klekljarsko izobraževanje, izkušnje in veščine ... in ta nesnovni vidik je za klekljanje izrednega pomena.

Že deseti Sončki dobrote

Skupina Sončki dobrote se pripravlja na svoj deseti koncert, ki bo 24. novembra. Pomagati želijo invalidni deklici. Še pred tem pa so pred kratkim obiskali močno naglušnega Gala, ki so mu namenili lanski izkupiček.

ANA ŠUBIC, FOTO: ANDREJ TARFILA

Z lanskim dobrodelnim koncertom Sončki dobrote je istoimenska skupina, ki po novem deluje kot sekcija KUD France Koblar Železniki, za močno naglušnega Gala zbrala 2.100 evrov, dodatnih tisoč evrov pa je prispeval še omenjeni KUD. "Izkupiček sva porabila za nakup računalnika plačala razliko pri nakupu, saj je Galu za nakup računalnika pripadal znesek po zakonu o izenačevanju možnosti invalidov. Poleg tega je dobil nove digitalne slušne aparate, s katerim, vsaj upam, smo mu še bolj približali zvoke, plačane so bile senzorne in govorne terapije, kupila sva tudi didaktične pripomočke za opismenjevanje," je pojasnila Galova mamica Anja Žaberl. Poudarila je, da je bila iskreno hvaležna za pomoč, ki je Galu omogočila korak naprej na njegovi poti v samostojno življenje. "Gal počasi napreduje, saj je učenje jezika zanj težka naloga. Ker jezika ne sliši, se ga učiva dobesedno na pamet. Ampak Gal je vztrajen, rad se uči, je učljiv in verjameva, da nama bo uspelo," je optimistična Anja.

Kako Gal napreduje, kako veliko časa morata z mamico nameniti šolskim obveznostim in kje dobi material za si nove dodatne vaje, pa so izvedeli tudi

Gal in njegova mamica Anja Žaberl (tretja z leve) sta se pred kratkim razveselila obiska Sončkov dobrote.

nekateri člani skupine Sončki dobrote, ki so ju pred kratkim obiskali na njenem domu v Železnikih. Anja jim je predstavila tudi svojo, letos izdano slikanico o zajčku Galu, ki je ena prvih prilagojenih v slovenski znakovni jezik. "Anja je ženska, ki se s svojo pozitivno miselnostjo in pozitivno energijo vztrajno bori, da bi Galu čim bolj olajšala življenje," je po obisku dejala Breda Tolar in dodala, da so se domov odpravili za-

dovoljni, da so z dobrodelnim koncertom vsaj malo pripomogli k temu.

Sedaj se že pripravljajo na nov, že deseti koncert Sončki dobrote, s katerim bodo zbirali denar za invalidno deklico iz Železnikov. V soboto, 24. novembra, ob 19. uri bodo v dvorani na Češnjici nastopili Kvartet Sonček, Folklorna skupina Jelčki, plesalka Nia Crljenko Cimperšek, ansambla Galop in Slovenski zvoki, Vokalni kvartet (pd) 4 in člani KUD France Koblar.

France Čufar / Foto: Igor Kavčič

Koncert v spomin na Franceta Čufarja

Kulturni dom Železniki bo v nedeljo, 21. oktobra, ob 18. uri gostil koncert v spomin na Franceta Čufarja. "Minilo bo že eno leto, odkar smo se poslovili od našega prijatelja, zborovodje in vsestranskega glasbenika Franceta Čufarja. Zato smo se vsi, ki ga pogrešamo, njegovi prijatelji, pevci in instrumentalisti odločili, da se z glasbenim večerom spomnimo nanj in na njegovo glasbeno ustvarjanje," je pojasnil Janez Triler. Nastopili bodo Mešani pevski zbor Domel, Lovski pevski zbor iz Škofje Loke, Mešani pevski zbor Društva upokojencev za Selško dolino, ansambel Katerman, Rogisti LD Selca, Blažka Pogačnik, Jelovške Grinte, kvartet Obzorje, pevci s kora cerkve sv. Antona ter Janez Lotrič in Tone Potočnik. Čufar je z vsemi nastopajočimi tudi sodeloval. "Koncert smo poimenovali Moje pesmi. Z njimi bodo oživel mnogi spomini in hvaležnost, da smo vse to lahko doživeli z njim," je še dejal Triler.

Po treh tematskih poteh

Peš od Dolenje vasi do Zalega Loga

DARINKA EGART, FOTO: ANŽE PEGAM

Čudovito jesensko vreme je zadnji dan septembra nagradilo udeležence petega pohoda po treh tematskih poteh: po Selški poljski poti, Fužinarko-kovaški poti in Geografski poti ob Sori. Pisana družina odraslih, otrok in psa se je odpravila od igrišča v Dolenji vasi proti Selcam, pred mostom v Dolenji vasi pa smo zavili levo in skozi vas prišli na Selško poljsko pot. Poljska pot vodi ob desnem bregu Sore čez potočke, pod krošnje dreves, mimo kozolcev, hkrati pa pohodnikom ponuja možnost občudovanja pestrosti rastlinja in živalstva na travnikih in poljih, posejanih naokoli. Na igrišču Rovn je bil prvi postanek. Predvsem otroci so se ga najbolj razveselili. Iz nahrbtnikov so potegnili sendviče, sokove in sladkarije, odrasli pa smo si privoščili kanček močnejšega proti prehladu. Po okrepčilu smo nadaljevali pot proti naselju Studeno. Zaradi plazu je del poti od Studena proti Železnikom zahteval malo večjo previdnost. Pogled nam je uhajal na nasprotni breg Sore, kjer stojijo tovarne Alpe, Niko in Domel, ki še vedno dajejo kruh večini prebivalcev Selške doline. Selška poljska pot se zaključi v Železnikih, na Racovniku, kjer se začne Fužinarsko-kovaška pot. Ko hodite po Racovniku, si vzemite čas in občudujte pestro arhitekturo starih fužinarskih stavb: od mostov čez Soro do hiš in vrtov premožnih fužinarjev. Pohodniki smo šli mimo mostu na Grivi, pogledi pa so opazovali fasade starih hiš in ujeli vhod v rudarski rov. Preko mostu in mimo kapelice na Klovžah smo prispeli do najstarejše hiše v Železnikih – Plnade, ki so jo zgradili Furlani iz Palmanove. Na jezu ob Plnadi je bilo včasih kopališče, zdaj pa se struga uporablja za spuščanje ladij na gregorjevo. Potem pa čez most in mimo rojstne hiše politika in publicista Antona Dermote, naprej do plavža, simbola Železnikov, kjer so včasih pridobivali železo, zdaj pa lahko postanek ob plavžu izkoristite za partijo šaha.

Geografska pot ob Sori se začne na koncu Železnikov in nas je ob levem bregu Sore vodila do Zalega Loga. Če imate čas, kmalu po začetku poti zavijte desno in se po ozki stezici sprehodite do Lomskega slapu, ki se kar 15 metrov globoko razliva po pobočju hriba, žal pa se s same geografske poti ne vidi. Pot na Jesenovcu prečka potok Plenšak, potem pa se začne počasi vzpenjati v gozd. Sprehod po gozdu nas očara, mehka svetloba med drevesi nas sprosti, med smrekami in bukvami pa zremo na cesto globoko spodaj. Gozdna pot nas je privedla do cerkve pod Sušo, pod katero izvira studenec, znan po kristalno čisti vodi, ki naj bi bila zdravila predvsem za oči. Kratek postanek in zadnje okrepčilo, potem pa naprej proti cilju. Na zadnjem delu našega pohoda nas je presenetil bunker, ostanek Rupnikove linije izpred druge svetovne vojne, ki si ga je vredno ogledati tudi od znotraj. Pot se začne počasi spuščati, mimo ličnega mlina na vodo smo prispeli na Zali Log, kjer nas je čakal prevoz. Avtobus nas je odpeljal v Dolenjo vas na zasluženno okrepčilo z odličnim bogračem. Na igrišču pa so se otroci kljub prehojeni poti več kot 15 kilometrov spet razigrali.

Vabljeni tudi vi naslednje leto. Lahko pa kakšno od poti prehodite tudi prej. Čudovite so v vseh letnih časih. Pohod je organiziralo Kulturno in turistično društvo Vigenjc, idejni vodja vseh treh tematskih poti je Anže Pegam.

Po starem delu Železnikov vodi Fužinarsko-kovaška pot.

Muzikal Briljantina v Medvodah!

Nov slovenski muzikal Briljantina prihaja 28. oktobra v Športno dvorano v Medvode!

Jim Jacobs in Warren Casey sta leta 1970 ustvarila muzikal Briljantina (Grease). Svetovno slavo je požel leta 1978 z istoimenskih filmom, kjer sta se v glavnih vlogah proslavila Olivia Newton-John in John Travolta.

Dogajanje je postavljeno na šolo Rydell High, kjer se neotesan in predrzen fant Danny Zuko zaljubi v lepo vzgojeno dekle Sandy. Skupaj z vrstniki odkrivata pasti ljubezenskega življenja. Pozitivne vrednote, mladostna energija in plesno-pevske spektakle Briljantine so osvojili srca slovenskih ljubiteljev muzikalov.

V glavnih vlogah igrata **Saša Lešnjek / Maša Medved** kot Sandy in **Luka Markus Štajer / Matjaž Kumelj** kot Danny. Igralska zasedba se lahko ob številnih izbrancih iz avdicije pohvali tudi z velikimi imeni slovenskega filma in gledališča: **Janez Hočevar Rifle, Gojmir Lešnjak Gojc, Uroš Smolej, Domen Valič in Alenka Tetičkovič.**

Vstopnice so že v prodaji!

Lepo je občudovati papigo, ko raste

Tako pravi Miha Purgar iz Davče, ki se je pred desetimi leti začel ukvarjati z vzrejo papig. Začel je s skobčevkami, danes pa ima okoli dvajset parov, tudi drugo največjo vrsto are. Vzreja papig prinaša veliko obveznosti, sprva tudi hranjenje na dve uri.

ANA ŠUBIC, FOTO: ANDREJ TARFILA

"Vse skupaj se je začelo zaradi zdravstvenih težav s hrbtenico, dvakrat sem bil operiran in veliko na bolniški, saj sem delal v gradbeništvu. Potreboval sem nekaj, čemur bi se v tistem času posvetil. Tako sem se začel ukvarjati z vzrejo papig," se Miha Purgar spominja, kako so pred desetimi leti na njegov dom v Davči prišli prvi pari skobčevk. Te je nekoč uspešno vzgajal tudi njegov stric Ivan Purgar iz Železnikov – in z njimi celo tekmoval. Za Mihovo ljubezen do ptic je tako deloma bržkone 'kriv' tudi njegov stric. Ko je Miha uspelo vzgojiti in oddati prve skobčevke, je postopoma začel gojiti še druge vrste papig. Prostori v hiši, ki so bili namenjeni vzreji, so kmalu postali pretesni, in tako je poleg hiše postavil brunarico, v kateri ima danes okoli dvajset parov malih, srednjih in velikih papig. Vzreja papig je tako zanj postala zelo resen hobi, saj prisega na ročno hranjenje mladičev, kar je zelo zahtevno in prinaša številne obveznosti. Na začetku celo hranjenje na dve uri ... "Brez pomoči partnerke ne bi šlo," je poudaril.

IMA TUDI NAJMANJŠO ARO

Skobčevk, s katerimi je začel, ima sedaj bolj malo, kot pravi le še za dušo, njegovo skupino ptic pa sestavljajo še črnoglavi pionitesi, senegalske papige, mali aleksandri, modročele amazonke, zeleni kongi, rožnati kakuduji, eklektusi ... "Zanimiva je tudi ara nobilis, ki je najmanjša vrsta are, tule pa je zelenokrila ara, ki velja za drugo največjo vrsto in zraste od osemdeset do sto centimetrov. Moj par še ni imel mladičev, je še premlad. Star je sedem ali osem let, mislim, da bo kmalu spolno zrel. Te papige sicer živijo več kot sto let," je med ogledom brunarice razlagal Purgar. Največ ima eklektusov, ki so tudi sicer priljubljeni zaradi lepote, barve perja in mirne narave. "Eklektusi so mi najbolj pri srcu. Njihova vzreja je precej zahtevna. Opažam tudi, da se mora par ujeti,

Miha Purgar s papigo vrste eklektus, ki mu je še posebno pri srcu

sicer ni mladičkov. Najbolje je, da je že od majhnega skupaj. Tudi glede hrane so precej zahtevni. Potrebujemo ogromno vitamina A, zato imajo dnevno na jedilniku korenje. Prehrana temelji na zelenjavi in sadju, semenske hrane imajo trideset odstotkov. So bolj leni, potrebujejo 12 do 14 ur spanca na dan. Je pa to edina vrsta papig, ki se loči po barvi glede spola, samička je rdeče-modra, samec je pa zelen. Pri ostalih papigah pa je za določitev spola potreben DNK-test.

Zelenokrila ara, ki velja za drugo največjo vrsto are, zraste od osemdeset do sto centimetrov.

Pod trebuhom izpuliš tri, štiri peresa, ki jih pošlješ na analizo," je razložil.

IZ VALILNIKA V INKUBATOR

Pred vrati je paritvena sezona in takrat je dela s papigami še več. "Parili bomo približno polovico parov. Tudi hrane morajo dobiti od štirideset do šestdeset odstotkov več, da se začnejo pariti." Za primere, ko samica ne vali jajc, je Miha kupil profesionalni valilnik. Vanj romajo tudi jajca, ki jih samci skušajo razbiti, da bi se lahko spet parili. Zgodi se tudi, da mora Miha mladičkom pomagati iz jajca, če sami nimajo zadosti moči. Takrat mora zelo previdno odluščiti lupino jajca, saj že v primeru majhne poškodbe mladič lahko izkravi. Ko je nazadnje luščil dve jajci, je za to porabil tri do štiri ure. Na začetku je treba mladiče hraniti na dve uri, tudi ponoči, s pomočjo brizgalke dobijo mililiter tekoče hrane. Približno dva meseca ostanejo v inkubatorju. "Če pa so se mladiči izvalili po naravni poti in jih samica hrani, jih 10 do 14 dni pustim v gnezdu, potem pa jih vzamem ven, obročkam in prav tako dam v inkubator, v katerem mora biti približno 35 stopinj. Pri dveh mesecih dam papige v kletko, da se naučijo samostojnosti, da začnejo same jesti, se naučijo stati na palčki ..." je povedal.

SO POVSEM UDOMAČENE

Papige pri približno treh mesecih odidejo v nov dom. "Zanimanje je veliko. Vse oddam, nekateri na želeno papigo čakajo tudi pol leta. Moje papige so zaradi ročnega hranjenja povsem udomačene, pustijo se božati in imajo lastniki dejansko nekaj od njih," je razložil. Zaradi ročnega hranjenja so tako cene papig višje, a je bilo z njihovo vzrejo tudi veliko več dela, je poudaril Miha. Cene se sicer gibajo od štirideset evrov, kolikor je treba odšteti za skobčevko, do 1.500 evrov, kolikor bi stala zelenokrila ara.

Njegove papige pri pol leta začnejo tudi govoriti. "Nekatere več, druge manj. Govorno najbolj sposobni so sivi žako, eklektus in mali alenksander, ki pove do sto besed. Tudi are govorijo, vendar bolj nerazločno. Kakaduji veljajo za bolj crkljive. Zelo pameten je zeleni kongo, veliko se ga da naučiti."

Papige privabljajo v Davčo obiskovalce iz cele Slovenije. "Radi jih pridejo pogledat, sploh ob koncih tedna. Je pa res, da v sezoni parjenja in valjenja jajc ogledov ne dovolim, da papig ne bi vznemirjali. To je tudi razlog, da na razstavah ptic skorajda ne sodelujem več, saj so obiskovalci marsikdaj preveč silili vanje, niso vajene takega vrveža okoli sebe."

PO ZNANJE TUDI NA TENERIFE

Papige so ta čas večinoma že v kletkah v brunarici. "Zaprem jih, ko ponoči temperature padejo pod deset stopinj. Na to temperaturo v hladnejših mesecih tudi ogrevam brunarico. Čeprav papige živijo v tropskih predelih, je to dovolj, tudi po zagotovitvi veterinarke," je razložil Purgar. Njegova pernata družčina se bo sicer še povečala, saj v brunarici že ureja kotiček za nove kakaduje, povečati namerava tudi preletalnice,

Ara nobilis, najmanjša vrsta are. Meri okoli trideset centimetrov, od tega je polovico repa.

čepprav so že sedaj večje od zakonskih predpisov, je poudaril. Znanje o papigah je pridobil v literaturi in pri kolegih v kranjskem društvu za vzgojo in varstvo ptic Lišček, katerega član je tudi sam. "S partnerko sva veliko izvedela tudi v enem največjih rezervatov za papige na svetu na otoku Tenerife. Informacije dobim tudi na sejnih, v kratkem grem na Češko, morda tudi po kakšnega ptiča," je napovedal.

In kaj ga pri vzreji papig najbolj navdušuje? "Ne vem. Enostavno mi je to v veselje, sicer jih ne bi imel toliko. Velikokrat moram vstati že pred četrto uro zjutraj, da pred odhodom v službo nahranim vse mladiče. Pa kar gre, seveda pa brez podpore in pomoči partnerke ne bi šlo. Ko se začne paritvena sezona, vsaj pol leta ne moreš na dopust. In tudi sicer je potrebno stalno usklajevanje, da je nekdo doma, ko je treba poskrbeti za papige. Po drugi strani mi pa to predstavlja veliko zadovoljstvo. Lepo je, ko mladičku pomagaš na svet, ga občuduješ, ko raste, in ko od novih lastnikov dobiš povratne informacije, da so zadovoljni in koliko veselja jim prinaša papiga. To mi največ pomeni."

Skrbno plemenitimo omrežje za trajnostni razvoj regije.

Zato smo tu.

Elektro Gorenjska je distribucijsko podjetje, ki skrbi za zanesljivo in kakovostno oskrbo več kot 88.900 uporabnikom na Gorenjskem 24 ur na dan, vse dni v letu.

Že petnajsti Pohod po Davči

Tradicionalnega septembrskega pohoda v organizaciji Turističnega društva Davča se je udeležilo 21 pohodnikov. Tokrat so šli v neznano ...

ANA ŠUBIC, FOTO: BOŽO PREZELJ

Trasa letošnjega, že 15. Pohoda po Davči, ki ga je tamkajšnje turistično društvo priredilo tretjo nedeljo v septembru, je bila skrivnost. Božo Prezelj, ki je vodil pohod s pomočjo hčerke Ane Deje in partnerke Erike, je ni izdal niti na izhodiščni točki pri Jemcu. Tokratnega pohoda se je udeležilo 21 pohodnikov iz Škofje Loke, Železnikov, Leskovec, Cerknega in Idrije.

"Pot nas je vodila od Jemca po gozdni vlaki do Dolinarja in po cesti naprej do Zgagove domačije v Podporeznu, kjer nas je s harmoniko pričakal Zgagov Drago. Pokazal nam je staro žago, nekdanjo hidroelektrarno in obnovljeno hišo. Opisal nam je tudi zgodovino nekoč zelo uspešne domačije, kjer so se ukvarjali s trgovino, gostilno, žago in odkupom lesa," je povedal Prezelj. Nato so nadaljevali do domačije pri Štulcu, kjer so jim postregli s kmeč-

Pohodniki so se ustavili tudi na Zgagovi domačiji v Podporeznu.

VPISUJE V TEČAJE VZGOJE IN ŠOLANJA PSOV

- **mala šola**
(starost psa 2,5–9 mesecev),
- **osnovna šola po programu A, B-BH in**
(starost psa 9 mesecev ali več)
- **IPO programi**
(pogoj je opravljen izpit B-BH),
- **agility**
(pogoj je opravljen izpit A ali B-BH),
- **priprava psa na razstave**
- **odpravljanje vedenjskih motenj psov**

Dodatne informacije dobite na
031 361 004 (Samo)
ali na spletni strani društva:
<http://www.skd-zelezniki.si/>

V naslednjih številках vam bomo posredovali tekst iz brošure O odgovornem lastništvu psa, ki jo je izdala Veterinarska uprava Rpublike Slovenije in bi z njeno vsebino moral biti seznanjen vsak, ki si želi posedovati ali že poseduje psa.

O ODGOVORNEM LASTNIŠTVU PSA

UVOD

Že 15.000 let živi ta človek in pes v istem okolju. Podrobnosti o začetku tega partnerstva ostajajo zavite v tančice daljne preteklosti. Verjetno je, da je od vsega začetka pes človeku pomagal pri njegovih dnevni opravilih, na primer pri lovu. Predvsem pa je pes ves ta čas človeku delal družbo.

Po statističnih podatkih v skoraj vsakem četrtem slovenskem gospodinjstvu živi tudi pes. Ta podatek postane še posebej zanimiv, ko pomislimo na naselja, kjer prebiva več ljudi, kar posledično pomeni tudi več psov. Če lastniki svojih psov ne obvladajo, lahko pride do različnih neprijetnosti. Te pa so lahko tudi nadvse resne.

Pes lahko človeka hudo poškoduje ali povzroči veliko škodo, za te neljube posledice pa je odgovoren njegov lastnik. Pes je lahko prenašalec bolezni, ki prehajajo z živali na človeka (zoonoze). Najbolj znana takšna bolezen je steklina. Ker bi pes, ki je okužen s steklino, predstavljal veliko nevarnost za ljudi in živali, se to bolezen zatira z obveznim vsakoletnim cepljenjem psov proti steklino in s tem preprečuje možnost okužbe psov. Preprečevanje širjenja stekline pa ravno tako botruje predpisom o potovanjih s hišnimi živalmi.

Pes je torej lahko človekov najboljši prijatelj, po drugi strani pa lahko pes tudi resno ogrozi človekovo zdravje in življenje. Zato je treba zagotoviti, da je lastništvo psa prijetno in varno tako za lastnika in druge ljudi, kot tudi za psa samega.

Namen te knjižice je predstaviti obveznosti in pravice lastnikov psov, ki izhajajo iz zakonodaje. Te veljajo tako za tiste, ki so ravnokar pridobili prvega psa, kot za tiste, ki so že izkušeni lastniki. Brošura je napisana tako, da v posameznih poglavjih pojasnjuje predpise o pravilni skrbi za psa in o ukrepanju v določenih situacijah. Če bo s tem lastnikom preprečila kakšno neprijetnost in olajšala skrb za njihovega psa, je ta knjižica upravičila svoj obstoj.

Pripravil: Samo Potočnik

Posebna bukev v Majdelcovem gozdu

ko malico, ogledali pa so si tudi vezan kozolec iz leta 1832. Pot jih je nato vodila mimo spomenika Filipu Terčelju in Francu Krašni do Štulčevega grabna. Nato so se povzpeli do Majdelcove domačije v Podporeznu, kjer so jih čakale slastne palačinke. Pohodniki so se seznanili tudi z življenjem na domačiji na dobrih tisoč metrih nadmorske višine in z delovanjem sončne elektrarne za samooskrbo. Med potjo so si ogledali še posebno bukev v Majdelcovem gozdu.

Pri Štalcu so si ogledali vezan kozolec iz leta 1832.

Preko Majdelcovega griča so šli po cesti do Jureža in naprej čez travnike do domačije pri Zakovkarju, kjer imajo tudi apartma-je. Pot so nadaljevali po gozdni cesti do Pagona, kjer jim je Miha Purgar predstavil vzrejo papig. Po sedmih urah so prišli na cilj v etnografski muzej v Davči, kjer sta udeležence čakala okusen bograč in srečelov. "Pohodniki so navdušeni in prijetno utrujeni odšli domov z obljubo, da se naslednje leto tretjo nedeljo v septembru udeležijo 16. Pohoda po Davči," je še povedal Prezelj.

PLANINSKI KROŽEK OŠ ŽELEZNIKI

Za učence, ki imajo veselje do hoje v naravo in druženja.

Planinska skupina na OŠ Železniki druži vse učence naše šole, ki imajo veselje do hoje v naravo in druženja. Deluje pod okriljem PD za Selško dolino Železniki, ki nam nudi vso podporo in ceni delo mentorjev z mladimi. Naš skupni cilj je oblikovati v mladih čustven, pristen, spoštljiv in kulturn odnos do narave, pozitiven odnos do hoje kot najbolj dostopne in univerzalne športne dejavnosti ter usposobiti mlade za samostojno planinarjenje v kasnejših starostnih obdobjih.

V letošnjem šolskem letu smo dosegli polnoletnost – delujemo že 18. leto, saj smo z delom pričeli v šolskem letu 2000 /2001.

V vseh teh letih nam je uspelo izpeljati vrsto nepozabnih izletov oz. dejavnosti. Z vseh smo prihajali zadovoljni in polni lepih vtisov. Mentorji smo ponosni, da na naših skupnih poteh pogosto srečujemo mlade planince, ki so nekoč bili naši člani.

Planinsko skupino vodi šest mentorjev; od tega so trije zadolženi za vodenje skupine mlajših planincev, ki obiskujejo 1. triado OŠ, trije pa za vodenje skupine starejših planincev. Pohode in planinske urice načrtujemo tako, da jih čim večkrat lahko izpeljemo skupaj. Naše delo vodi in usmerja vodnica PD Veronika Benedičič.

Običajno v vsakem šolskem letu organiziramo po en tridnevni planinski tabor, pet enodnevnih pohodov, dve dodatni dejavnosti (smučanje in sankanje), nočitev na Ratitovcu in za zaključek še izlet presenečanja.

Na planinskih uricah, ki jih izpeljemo v šoli, pa se teoretično pripravljamo na pohode. Pogovorimo se o opremljanju planinca, prehrani v gorah, orientaciji, prvi pomoči, vremenu v gorah ... Že vrsto let šteje skupina okrog 50 članov. Običajno se vsakega izmed izletov udeleži okrog 30 mladih planincev.

V teh dneh smo še polni vtisov s planinskega tabora v Kranjski Gori. Udeležilo se ga je 19 mladih planincev. Imeli smo srečo, saj smo kljub nič kaj obetavni vremenski napovedi v tem delu Slovenije imeli čudovito vreme – sončno in toplo. V petek smo jo v poznih popoldanskih urah mahnili peš iz Kranjske Gore po dolini Pišnice do jezera Jasna. Za soboto smo načrtovali pohod na Vitranc. Uspelo nam je in pri Mojčini koči na Vitrancu se nam je ponujal prekrasen pogled na okoliške gore, ki smo ga uživali v toplem soncu in brezvetrju. V Kranjsko Goro smo se spustili po strmi smučarski progi. V nedeljo smo se odpeljali na Vršič, od tod pa smo jo ubrali na Sleme, od koder smo se spogledovali s Poncami in s skalnicami pod njimi. Navdušeni in dobre volje smo se vrnili domov.

Veselim se že naših novih srečanj in druženj na potepanjih po planinah in gorah. Želimo si, da bi še naprej prihajali z izletov zadovoljni, da bi stkali nova prijateljstva in vzljubili naravo. Pripravila: Majda Tolar, mentorica

Anja Prezelj na olimpijskih igrah mladih

Tik pred začetkom nove sezone je treba potegniti črto pod preteklo, ki je bila ena najuspešnejših sezon za Strelsko društvo (SD) Lotrič Železniki.

BRANKO KOŠIR, SD LOTRIČ ŽELEZNIKI

Strelci našega društva so v zadnji sezoni osvojili devet medalj na državnih prvenstvih. Zlati so bili Anja Prezelj (mladinke, pištola), Teja Medved (kadetinja, puška) ter Anja Prezelj in Klemen Tomašević (mešani par član/članica, pištola). Osvojili smo pokal Slovenije, ki ga prejme najboljšo strelsko društvo za najboljši seštevek lig s puško in pištolo. V 1A-državni ligi so strelci s pištolo osvojili šesto, strelci s puško pa deseto mesto. Med strelskimi društvi smo bili sedmo najuspešnejše društvo v Sloveniji.

Zelo uspešni pa smo bili tudi na mednarodnem parketu, predvsem po zaslugi Anje Prezelj. Anjini letošnji uspehi na mednarodnih tekmovanjih so: 12. mesto na evropskem prvenstvu med mladinkami s pištolo, na kvalifikacijah za olimpijske igre mladih do 18. let je bila peta v Evropi, na mediteranskih igrah je osvojila deseto mesto, 37. je bila na svetovnem prvenstvu med mladinkami s pištolo, 74. na svetovnem pokalu v Münchnu med članicami. Na Strelskih upih v Plznu je osvojila 19. mesto, na Grand prix Novi Sad pa drugo mesto (mladinke, pištola). Pika na i uspešne Anjine sezone je še zadnje tekmovanje v tej sezoni: udeležba na olimpijskih igrah mladih v Buenos Airesu v Argentini, ki potekajo prav te dni. Anja je edina Slovenka med strelci. O njenih uspehih in uvrstitvah bomo še poročali. Sprotno dogajanje sicer lahko spremljate na Facebookovem profilu Strelsko društvo Lotrič Železniki.

Strelsko društvo je letos iz sredstev Občine Železniki in Fundacije za šport dobilo devet elektronskih tarč za desetmetrsko zračno strelišče in tri elektronske tarče za malokalibrsko orožje na 25/50 metrov. Za pomoč pri nakupu elektronskih tarč se zahvaljujemo Občini Železniki in Fundaciji za šport. Od lanskega maja pa potekajo treningi v nekdanji sejni dvorani Alplesa v tretjem nadstropju nad prostori Občine Železniki. Strelci smo z ogromno prostovoljnega dela uredili deset

Anja Prezelj je ta čas na olimpijskih igrah mladih v Buenos Airesu.
/ Foto: arhiv Olimpijskega komiteja Slovenije

Anja Prezelj in Klemen Tomašević, članska državna prvaka v mešanih parih s pištolo / Foto: arhiv društva

strelskih mest, opremljenih z elektronskimi tarčami. Treninzi z malokalibrskim orožjem potekajo Pod Sušo.

Še vedno so največja težava prostori, ki jih imamo v najemu pri podjetju Alples. Želimo jih odkupiti, zato zbiramo finančna sredstva. Vsak evrov bi nam prišel prav. Donacijo lahko nakažete na TRR društva: 07000-0000193411.

Trenutno smo najboljšo športno društvo v Železnikih, ki se s svojim delom in uspehi dokazuje tako doma kot tujini. Veseli bomo, če se nam pridružite v času treningov, ki potekajo ob ponedeljkih, sredah in četrtek med 18. in 21. uro. Z veseljem vam razkažemo strelišče, nove elektronske tarče in orožje, s katerim najboljši streljajo na domačih in mednarodnih tekmovanjih. Še bolj bomo pa veseli, če se boste tudi preizkusili v streljanju s puško ali pištolo.

Trenutno imamo 91 članov; 34 je registriranih pri panožni športni zvezi. S streljanjem se lahko začnete ukvarjati pri desetih letih. Starost navzgor ni omejena. V društvu je tudi kar nekaj veteranov in veterank. Doslej najboljša društvena tekmovalka Petra Dobravec je bila četrta na svetovnem prvenstvu že po štiridesetem letu.

V novo sezono tudi Plavalni klub Ratitovec

BOJAN FAJFAR, PK RATITOVEC ŽELEZNIKI

S pomočjo učiteljev plavanja otroci odpravijo strah pred vodo, izboljšajo tehniko plavanja ali zastopajo barve kluba na tekmovanjih. Obiskujejo lahko plavalne tečaje, plavalno šolo ali so člani tekmovalne skupine. Plavalni klub (PK) še vedno poudarja pomen plavalnih tečajev in plavalne šole, kjer otroci izpopolnjujejo vse tehnike plavanja. Pomembno je, da otroka ne silimo v vodo, temveč da se v njej veliko igra in se skozi igro postopoma prilagaja na vodo. Kot novost se je klub letos prijavil v tako imenovano Dobro šolo plavanja, ki jo podpirata tako Plavalna zveza Slovenije kot tudi Zavod za šport Planica. Na kratko je to združitev različnih vrst preverjanj, kot so bili delfinčki, boberčki. ... Zdaj otroci dobijo enotno knjižico z razlagami tehnik in manjšimi nalogami, ki jih sproti izvajajo, in diplomu, na kateri je deset stopenj. Za vsako opravljeno stopnjo dobijo nalepko, ki jo nalepijo na diplomu. To pomeni tudi, da otroci diplomu prenašajo iz šole v klub ali obratno. Najpogostejše in najbolj pridno trenirajo tisti, ki so v tekmovalni skupini. Na teden imajo do šest vodnih treningov. Klub tudi vsako leto sodeluje na igrah Javnega zavoda Ratitovec (JZR), kjer je sproščeno vzdušje in je tekma drugačnega značaja.

Cilj kluba je delati na področju plavanja na območju Selške doline in v bazen privabiti čim več otrok, ne le v tekmovalno plavanje. Možnost plavanja in učenja plavanja želimo ponu-

Najmlajša selekcija na Igrah JZR

diti vsem, tako otrokom kot tudi odraslim. Prav ta mesec smo znova začeli z zelo priljubljenim rekreativnim plavanjem za odrasle. Plavanje je ena izmed najbolj zdravih oblik gibanja. Delujejo mišice celega telesa, sklepi so razbremenjeni, poškodbe so redke, krepimo srce in ne nazadnje – plavanje nas tudi prijetno osveži.

Naše aktivnosti ne bi bile izvedene kvalitetno, če za to ne bi imeli dobrih pogojev, ki nam jih omogoča JZR.

25 LET
URADNI PRODAJNO
SERVISNI CENTER
ZA TOYOTO

15 LET
OD ZAČETKA PRODAJE
IN SERVISIRANJA
TOYOT V KRANJU

10 LET
OD OTVORITVE
SODOBNEGA PRODAJNO
SERVISNEGA CENTRA
ZA TOYOTE V
KRANJU

POMEMBNEJŠI JUBILEJI
AVTO CENTRA LOVŠE

70
LET
TRADICIJE

35 LET
ZGRADITEV SEDEŽA
PODJETJA
V DOMŽALAH

25 LET
PREIMENOVANJE
DRUŽBE V
AC LOVŠE D.O.O

15 LET
OD OTVORITVE
SODOBNEGA SALONA
V DOMŽALAH

5 LET
URADNI PRODAJNO
SERVISNI CENTER
VOLKSWAGEN
V DOMŽALAH

Avto Lovše d.o.o.

Pooblaščen prodajalec in serviser vozil Volkswagen in Toyota.

www.aclovse.si

Domžale
Jarška cesta 11
01/ 777-77-77

Kranj
Cesta Staneta Žagarja 65b
04/ 777-77-77

Športni objekti v septembru praznujejo

Dvainštirideseti rojstni dan bazena, šestnajst let športne dvorane in osem let od izgradnje Športnega parka Dašnica

JAVNI ZAVOD RATITOVEC

Septembra je v Javnem zavodu Ratitovec (JZR) vsako leto pestro in zanimivo. Takrat so v polnem teku, letos že sedmo leto, Igre JZR, obeležujemo pa še tri pomembne športne obletnice. Luč sveta so prav v septembru ugledali trije pomembni športni objekti v Železnikih. In sicer so pred 42 leti prizadevni krajanji zgradili bazen v Železnikih, kar je bilo za tiste čase zelo pogumno dejanje. Mladini so tako omogočili, da se je naučila plavati, ostalim pa prvovrstno rekreacijo v domačem kraju. Po dolgih letih, kar so stali samo nosilni stebri, pa so pred 16 leti slavnostno odprli športno dvorano. Kraj s toliko prebivalci je res potreboval tako dvorano, kar se vidi po zasedenosti. V dopoldanskem času je v njej osnovna šola, popoldan pa razni klubi in rekreativne skupine. Najmlajši je Športni park Dašnica, ki v letošnjem letu praznuje osmo obletnico odprtja.

ŠPORT

Sedme Igre JZR so v polnem teku. Na začetku septembra smo sicer imeli smolo z vremenom, tako da je bil uvodni večer s skupino Unimogs prestavljen na 22. september, na koncu pa je bilo tudi ta dan slabo vreme, zato je bil dogodek žal odpovedan. Ostale športne aktivnosti, ki potekajo na prostem, pa so bile predstavljene na kasnejše termine. Prav zaradi vremenskih nevšečnosti vas prosimo, da pozorno spremljate našo spletno stran in profil na Facebooku (Igre JZR), kjer objavljamo nove termine posameznih disciplin.

Sami in s pomočjo lokalnih društev smo izvedli že več kot polovico dejavnosti; kegljanje, tenis posamično in dvojice, futsal, odbojko na mivki, balinčkanje,

Najboljši igralci na teniškem turnirju dvojic in direktor JZR Gregor Habjan

lokostrelstvo, streljanje, atletiko, plavanje, roket, pikado in šah. V skupni razvrstitvi trenutno vodi Borut Fejfar, na prvem mestu med kraji pa letos vodijo Železniki zahod.

Zelo zanimiv bo tudi ta konec tedna, ko je v nedeljo na programu orientacija, ki jo pripravljajo taborniki. Vsako leto je zanimivo, orientacije se udeležijo tako družine kot različne skupine, ki med seboj tekmujejo v poznavanju okolja, saj je treba poiskati vse kontrolne točke in pri tem izpolnjevati dane naloge. Ekipa, ki skupno doseže največ točk, je seveda najboljša.

KULTURA

Ob letošnjih Dnevih evropske kulturne dediščine (DEKD) je bil v Kulturnem domu Železniki arheološko obarvan večer z naslovom Železarstvo na Štalci v Selški dolini izpred 2500 let na velikem platnu. Projekcija dokumentarnega fil-

ma in pogovor z izvajalci taljenja sta osvetlila železnodobno taljenje in življenje na Štalci in s tem vsebinsko dopolnila muzejsko vitrino z arheološkimi najdbami s Štalce, ki je bila na novo postavljena in predstavljena v juniju.

V galeriji Muzeja Železniki je še do 5. novembra na ogled slikarska razstava Janeza Mohoriča - Mokrn'ka z železarskimi motivi z naslovom Impresija ognja.

TURIZEM

V JZR smo že dalj časa razmišljali o izdelavi logotipa našega kraja in doline. Po daljšem iskanju ustreznih variant in pogovorov, kaj naj bi vseboval, je spomladi Urška Lavtar izdelala oba logotipa, za katera se nam zdi, da res predstavljata tisto, kar želimo predstaviti v naših krajih. V logotipu Železniki črko L predstavlja stiliziran plavž, pod njim pa je dražgoški kruhek, dva simbola, ki zaznamujeta našo občino. Sta na zeleni podlagi, kar predstavlja barvo naše občine, zelenost narave. V logotipu Selška dolina je prva črka S izrisana kot cesta, ki je umeščena v trikotnik, kar predstavlja hribe, spodaj svetlejše zelene barve, vrh pa temnejše. Dodan je tudi slogan Svet pod Ratitovcem, ki ponazarja Selško dolino.

Izdelali smo logotipa Selške doline in Železnikov.

Logotipa pa bosta živela samo, če ju bomo uporabljali. Prav sedaj smo v intenzivni izdelavi novega prospekta Selške doline in različnih tematskih pol. Na Turizmu Škofja Loka so pred leti oblikovali krovni logotip s sloganom Ena Škofja Loka, dve dolini, tri pogorja, neskončno zgodb. Vsa tiskana gradiva na Škofjeloškem naj bi sledila temu sloganu in oblikovni podobi, ki so jo hkrati s tem zapisali. Tako podobo bo dobilo tudi naše tiskano gradivo, pomembno pa se nam je zdelo, da vanj umestimo tudi svoj pečat, nekaj, po čemer se bo takoj prepoznalo, da smo v Železnikih, v Selški dolini.

Oba logotipa v različnih variacijah smo natisnili na majice, ki jih po ugodni ceni lahko dobite v turistično-informacijskem centru v Muzeju Železniki. Seveda pa želimo, da se logotipa uporabljata tudi širše. Samo s čim večjo uporabo in razširjenostjo bosta postala prepoznavna. Če želite uporabljati logotipa pri vašem delu in tako širiti prepoznavnost kraja, se oglasite pri nas oz. nam pišite, in vam ga pošljemo za uporabo.

MLADINSKE DEJAVNOSTI

S šolskim letom ne zaživi le šola, ampak tudi Mladinski center Železniki (MCŽ), kamor ste povabljeni osnovnošolci. Odprt je vsak torek, sredo in četrtek med 13. in 15. uro. V tem času v mladinskem centru lahko naredite domačo nalogo, se družite s prijatelji ali se zabavate z različnimi igrami.

V sklopu sedmih Iger JZR ste vabljeni, da se v soboto, 13. oktobra, udeležite iger MCŽ, dan kasneje pa skupaj s prijatelji ali starši orientacije, ki jo pripravljajo taborniki. V enem od jesenskih mesecev vam bomo pripravili tudi informativne dneve, kjer se vam bodo predstavili naši domačini srednješolci in študenti, ter vam s predstavitvijo šol, ki jih obiskujejo, neposredno pomagali pri izbiri vaše prihodnosti.

Dejavnost mladinskega centra bomo seveda še okrepili s pomočjo študentov in naših animatork. Z nami boste torej lahko doživeli še veliko zanimivega, zato le spremljajte spletno stran MCŽ in profil na Facebooku, kjer ste lahko na tekočem z našimi aktivnostmi. Mladi z določenimi idejami in z nekaj več energije ste vabljeni k sodelovanju oz. organiziranju dogodkov in raznovrstnih aktivnosti in mi vam bomo pomagali k uresničitvi zastavljenih ciljev.

S sedmih Iger JZR: šahovski turnir

Impresija ognja v muzejski galeriji

V galeriji Muzeja Železniki so konec septembra odprli slikarsko razstavo Janeza Mohoriča - Mokrn'ka z Jesenic, ki se predstavlja z izborom obsežnega likovnega cikla Impresija ognja. "Slikarju je nasičenost železarskih obratov na Jesenicah omogočila soočenje z zanimivimi železarskimi motivi. Ustvarjalec povezuje igro linij arhitekturnih konstrukcij, strojev, peči in železarskih elementov v urejene in skrbno premišljene kompozicijske strukture," je ob razstavi zapisal kustos Gornjesavskega muzeja Jesenice Aljaž Pogačnik. Pa tudi, da avtor s "štimgungo" železarskega ambianta omogoča gledalcu podoživeti ustvarjalčeve izkušnje železarskih procesov, ki jih je pridobil kot metalurg in strojnik.

Razstava slik z železarskimi motivi Janeza Mohoriča - Mokrn'ka bo na ogled do 5. novembra. / Foto: Simon Benedičič

JAVNI ZAVOD RATITOVEC
WWW.JZR.SI INFO@JZR.SI

- Šport
- Kultura
- Turizem
- Mladina
- Gostinstvo
- Piknik prostor
- Infrastruktura
- Težaji za otroke
- Rojstnodnevne zabave

WWW.JZR.SI, TELEFON UPRAVA 04 510 04 10, INFO@JZR.SI,
 BAZEN 04 514 63 81, MUZEJ IN TURISTIČNA POSLOVALNICA 04 514 73 56

Pot v Deželo palčkov

Vsako jesen se že tradicionalno srečajo družine otrok Antonovega vrtca.

KATJA LUZNAR

Letošnje srečanje je potekalo v malo drugačni obliki, kot so bili starši vajeni doslej. Povabili smo jih namreč v Deželo palčkov. To je skrivnostna dežela, v katero nima vstopa vsak – in če jo želimo najti, moramo biti zelo potrpežljivi in iznajdljivi. Lokacija Dežele palčkov je na naslednjih koordinatah severne in južne zemljepisne dolžine in širine: 46°13'15.9"N 14°09'19.0"E. Za začetek je bila naloga staršev, da poiščejo to lokacijo ... in da, nekateri so imeli kar precej težav. Vi morda že veste, kje je to?

Kljub težki uganki se nam je pridružilo zelo veliko otrok, ki obiskujejo naš vrtec, njihovi sorojenci in seveda starši. Vsaka družina je na začetku poti dobila knjižico, v katero so zbirali štampljke. Pot v Deželo palčkov nas je vodila mimo številnih postaj z različnimi nalogami. Če so otroci nalogo pravilno opravili, so na vsaki postaji dobili pripadajočo štampljko. Z opravljanjem nalog ni bilo težav, saj so otroci radi sodelovali in prav vsi so bili zelo uspešni ter imeli na koncu poti v rokah knjižice, polne štampljk.

Pot v deželi je bila sestavljena iz šestih različnih postaj. Na vsaki postaji je prebival palček, zraven pa je bila tudi vzgojiteljica, ki je pomagala pri izvedbi nalog in podeljevala odtise štampljk za uspešno opravljeno nalogo. Na prvi postaji je otroke pričakal palček Kuhalček, ki je kuhal obaro za prijatelje. Na drugi postaji je bil doma palček Gibalček, ki nas je spodbudil k telovadbi. Vozili smo se s samokolnico, v obročje metali storže, hodili po vrvi in skakali v obročje. Na tretji postaji je prebival Pogumni palček, kjer so morali

Med potjo so otroke in starše čakale zanimive naloge.

prav vsi pokazati svoj pogum. In ne boste verjeli – še najbolj pogumni so bili otroci, največ težav pa so imele mamice. Z roko so morali namreč seči v škatlo in potipati, kaj se skriva v njej. Manjkali niso niti kriki in prestrašeni pogledi, še posebno pri škatli, v kateri naj bi se skrivalo živo bitje. Pri naslednji postaji je palček Pohajaleček pobiral smeti, ki jih je nekdo odvrget v naravo. Otroci so mu pri tem pomagali. Pri peti postaji je spal palček Zaspanček in pred tem pozabil pospraviti veliko predmetov. Najprej so ga poskusili zbuditi z vriskanjem, vendar ni šlo. Sledila je naloga krepitve spomina – pokazali smo jim predmete, ki pripadajo palčku. Po nekaj trenutkih pa smo jih skrili. Otroci in starši so morali naštet čim več predmetov, ki so jih videli. In že smo bili pri zadnji postaji – pri palčku Nabiralčku, ki je nabiral jurčke in mušnice. Otroci so morali poiskati gobice, jih nabirati in prešteti ter nato razvrstiti v dve košarici.

Po zaključeni poti v Deželo palčkov smo se vsi vrnili na začetne koordinate in tam nadeljevali druženje. Izdelovali smo sadna nabodala iz različnega domačega sadja. Otroci so rezali, natikali in jedli nabodala. Pripravljena je bila tudi delavnica izdelovanja nakita iz slamic.

Do večera smo vsi odšli domov bogatejši za ogrlico in lepo sobotno popoldne. Zaposleni v vrtcu se zavedamo, kako pomembno je sodelovanje s starši, saj to krepi njihovo zaupanje do vrtca, to pa pri otrocih poveča občutek varnosti. Za konec bi se radi zahvalili tudi lastnikom zemljišč, ki so nam dovolili, da je dežela palčkov oživila in potekala po njihovih dvoriščih in zemljiščih.

Tudi vsi drugi se lahko prepričate, da pot v Deželo palčkov res obstaja. Pojdite na zgoraj omenjene koordinate in poiščite palčke, ki se skrivajo ob gozdni poti, za drevesi in na travniku. Pri tem pazite, da ne boste preglasni, saj jih lahko prestrašite.

Mamicam čestitamo!

Rodile so:

Hana Bernik iz Selc Liama, **Anica Čikič** iz Ojstrega Vrha Filipa, **Marija Benedičič** s Studena Nika, **Saša Marenk** iz Dražgoš Elo, **Sabina Grbič** iz Železnikov Maxa in **Urška Bernik** iz Selc Gabriela.

Podatke smo s privoljenjem staršev zbrali na podlagi vlog za dodelitev prispevka ob rojstvu otroka. Seznam vseh novorojencev je tako lahko še daljši, čestitke in dobre želje pa izrekamo tudi mamicam, katerih imena tu niso zapisana.

Martina Logar, svetovalka za družbene dejavnosti, Občina Železniki

Prireditve v oktobru, novembru in decembru 2018

Sobota, 13. 10. 2018 • Nogometno igrišče Nivca Železniki, ob 15.30

NOGOMETNA TEKMA: NK NIKO ŽELEZNICI – NK ŠKOFJA LOKA

Nogometni klub Železniki, T: 041 518 184

Sobota, 13. 10. 2018 • Športni park Dašnica, ob 16. uri

7. IGRE JZR: IGRE MCŽ

Sobota, 13. 10. 2018 • Kulturni dom Železniki, ob 19. uri

120 LET PGD ŽELEZNICI: SLAVNOSTNA AKADEMIJA

Prostovoljno gasilsko društvo Železniki, T: 041 578 959

Sobota, 13. 10. 2018 • na terasi Bazena Železniki, ob 21. uri

7. IGRE JZR: TURNIR V PIKADU - DVOJICE

Nedelja, 14. 10. 2018 • Litostrojska koča na Soriški planini, ob 8.30

POHOD »PO POTEH RAPALSKE MEJE«

Litostrojska koča, T: 041 879 267

Nedelja, 14. 10. 2018 • smučišče Črni vrh (Bar Počivalo) ob 9. uri

7. IGRE JZR: ORIENTACIJA ZA OBČANE - TABORNIKI*

Sreda, 17. 10. 2018 • Krajevna knjižnica Železniki, ob 17. uri

URA PRAVLJIC (TATJANA BERTONCELJ)

Knjižnica Železniki, T: 04 51 01 490, E: zelezniki@knjiznica-skofjaloka.si

Petek, 19. 10. 2018 • Krekova dvorana v Selcih, ob 20. uri

PREDAVANJE: O UKANAH KOMUNISTIČNEGA NACIONALIZMA IN PREVARANIH SOKOLIH (DR. IVAN ČUK, DR. JOŽE DEŽMAN, DR. ALEKS LEO VAST)

Župnija Selca

Petek, 19. 10. 2018 • Mladinski center Železniki, ob 20. uri

7. IGRE JZR: TURNIR V NAMIZNEM NOGOMETU - DVOJICE

Sobota, 20. 10. 2018 • Športna dvorana Železniki, ob 19. uri

120 LET PGD ŽELEZNICI: KONCERT BIG BAND ORKESTRA SLOVENSKE VOJSKE S SOLISTKO DARJO ŠVAJGER

Prostovoljno gasilsko društvo Železniki, T: 041 578 959

Sobota, 20. 10. 2018 • Športni park Rovn, ob 20. uri

GASILSKA VESELICA: MAMBO KINGS

Prostovoljno gasilsko društvo Selca, W: www.pgd-selca.si

Nedelja, 21. 10. 2018 • Kulturni dom Železniki, ob 18. uri

MOJE PESMI - KONCERT V SPOMIN NA FRANCETA ČUFARJA

Njegovi prijatelji

Sreda, 24. 10. 2018 • Krajevna knjižnica Železniki, ob 17. uri

LUTKOVNA DELAVNICA: RADOVEDNA ŽOGICA (DRAGICA TOPLIŠEK TUŠAR)

Knjižnica Železniki, T: 04 51 01 490, E: zelezniki@knjiznica-skofjaloka.si

Sreda, 24. 10. 2018 • Krajevna knjižnica Železniki, ob 20. uri

POGOVOR O KNJIGI (BRALNA SKUPINA ŽELEZNICI JANJA GARTNER)

Knjižnica Železniki, T: 04 51 01 490, E: zelezniki@knjiznica-skofjaloka.si

Četrtek, 25. 10. 2018 • Krajevna knjižnica Železniki, ob 17. uri

BEREMO Z NASMEHOM S PSOM VILIJEM - OBVEZNE PRIJAVE (NIKA WEIFFENBACH)

Knjižnica Železniki, T: 04 51 01 490, E: zelezniki@knjiznica-skofjaloka.si

Sobota, 27. 10. 2018 • Nogometno igrišče Nivca Železniki, ob 15. uri

NOGOMETNA TEKMA: NK NIKO ŽELEZNICI – NK BOHINJ

Nogometni klub Železniki, T: 041 518 184

Petek, 2. 11. 2018 • cerkev sv. Frančiška v Železnikih, ob 16. uri

BLAGOSLOV SPOMINSKE PLOŠČE IN MAŠA ZA VSE ŽRTVE 1. SVETOVNE VOJNE (ŠKOFJELOŠKI DEKAN GREGOR LUŠTREK)

Župnija Železniki, W: www.obcestvo.si

Sobota, 3. 11. 2018 • na terasi Bazena Železniki, ob 9. uri

7. IGRE JZR: NAMIZNI TENIS

Javni zavod Ratitovec, W: www.jzr.si

Nedelja, 4. 11. 2018 • Športna dvorana Železniki, ob 15. uri

27. DOBRODELNA PRIREDITEV S TOMBOLO

Župnija Železniki, W: www.obcestvo.si

vsak ponedeljek od 5. 11. 2018 dalje • Muzej Železniki, od 18. do 20. ure

DRUŽENJE OB ROČNIH DELIH

Javni zavod Ratitovec, T: 04 51 47 356

vsako sredo od 7. 11. 2018 dalje • Kulturni dom Železniki, od 18. do 20. ure

OB PUNKLU SE DOBIMO

Turistično društvo Železniki, T: 031 876 535

Sobota, 10. 11. 2018 • Nogometno igrišče Nivca Železniki, ob 14. uri

NOGOMETNA TEKMA: NK NIKO ŽELEZNICI – NK POLET

Nogometni klub Železniki, T: 041 518 184

Nedelja, 11. 11. 2018 • Športna dvorana Železniki, ob 10. uri

7. IGRE JZR: TURNIR V BADMINTONU

Sobota, 17. 11. 2018 • Kulturni dom Železniki, ob 19. uri

PREDSTAVITEV 15. ŠTEVILKE ZBORNIKA ŽELEZNE NITI

Muzejsko društvo Železniki, T: 04 51 47 356

Petek, 23. 11. 2018 • Kulturni dom Zali Log, ob 18. uri

PREDAVANJE ZGODOVINSKEGA DRUŠTVA RAPALSKA MEJA

Javni zavod Ratitovec, T: 04 51 47 356, E: turizem@jzr.si

Sobota, 24. 11. 2018 • Galerija Muzeja Železniki, ob 10. uri

DELAVNICA IZDELAVE DRAŽGOŠKIH KRUHKOV - PARKELJ, MIKLAVŽ

Javni zavod Ratitovec, T: 04 51 47 356, E: turizem@jzr.si

Sobota, 24. 11. 2018 • Športna dvorana Železniki, ob 18. uri

7. IGRE JZR: TURNIR V ZADEVANJU PROSTIH METOV

Sobota, 24. 11. 2018 • Športna dvorana Železniki, ob 18.30

7. IGRE JZR: TURNIR V TAROKU PO SELŠKO

Nedelja, 24. 11. 2018 • Bife v Športni dvorani, ob 19. uri

7. IGRE JZR: ZAKLJUČNA PRIREDITEV

Sobota, 24. 11. 2018 • Dvorana na Češnjici, ob 19. uri

10. DOBRODELNI KONCERT SONČKI DOBROTE

Sončki dobrote Železniki, T: 031 838 896 Majda Tolar

Sobota, 1. 12. 2018 • Muzej Železniki, od 9. do 15. ure

TA VESELI DAN KULTURE – PROST VSTOP V MUZEJ ŽELEZNICI

Muzejsko društvo Železniki, Muzej Železniki – JZR, T: 04 51 47 356

Sobota, 1. 12. 2018 • plac pred cerkvijo sv. Antona v Železnikih, od 14. do 19. ure

24. ANDREJEV SEJEM

Turistično društvo Železniki, T: 031 876 535

Nedelja, 9. 12. 2018 • pričetek na Športnem parku Rovn, ob 9. uri

MIKLAVŽEV POHOD NA SV. MIKLAVŽ

Turistično društvo Selca, T: 031 378 751 E: tdselca@gmail.com

VIANOR
TIPSTOP
AVTOSERVIS
LAVTAR SELCA
Selca 175
4227 Selca
041/877 530

Pravočasno pripravljeni na zimo.

4x

=20€

kupon za
premontažo

V TipStop Vianor poskrbimo za varno zimo. Le en obisk vas loči od nakupa, premontaže in shranjevanja pnevmatik.

www.eshop.si | www.petrol.si/tipstop | www.vianor.si

PETROL

eSHOP

TIPSTOP

VIANOR

f facebook.com/Vianor-Slovenija

PETROL

Energija za življenje